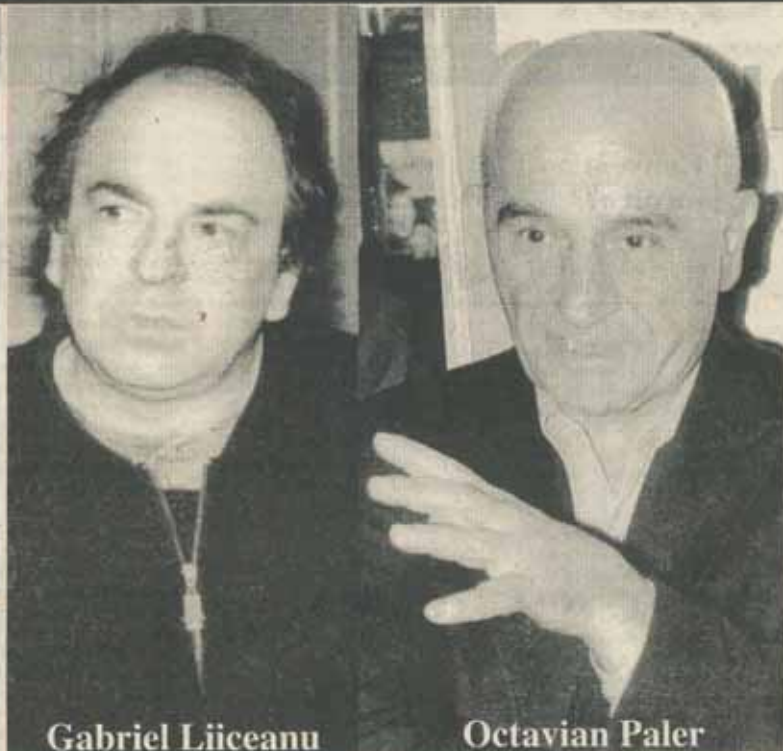

DOUĂ PROPUNERI PENTRU TVR

SĂPTĂMINAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

ANUL V • Nr. 37 (240) •
14-20 septembrie 1994 • 250 lei

Gabriel Liiceanu

Octavian Paler

ANCHETĂ „22” pag 8-9

**CONSILIILE DE
ADMINISTRAȚIE
RTV
SE DECID LA
„CASA POPORULUI”
anchetă despre cele
50 de candidaturi**

PUNR a devenit, în chip nemijlocit, partid de guvernământ. PRM cere insistent și el fotolii ministeriale. PDSR și președintele Iliescu par să fi abandonat ipocrizia practică plină acum, aceea de a pretinde că nu au de-a face cu partidele extremiste și naționaliste decât forțat și că fac orice cu putință pentru a le ține departe de guvernarea propriu-zisă. Știu că se pot găsi (și s-au găsit deja) numeroase explicații prin care această cooptare la guvernare tinde să apară ca o manevră politică abilă prin care PDSR și-ar consolida poziția și și-ar realiza mai bine politica. Prefer însă să văd în acest moment numai ceea ce se vede – faptul brut – necircumstanțiat și nerelativizat de plătora analizelor, prefer să înregistrez numai directul, brutalul și cinicul său mesaj.

Prin urmare, PDSR, ce se pretinde un partid social-democrat, cheamă la guvernare o formațiune profund sovină, condusă de un megaloman și un investigator la conștientă interetnic. Nu e o sfidare la adresa principiilor afirmate de PDSR, o renunțare tacită dar explicită la ele?

Iar cooptarea se întâmplă exact în momentul prăbușirii Caritas-ului și al arestării escrocului Ioan Stoica, omul susținut din plin și în public de Gh. Funar, pe care partidul nu l-a dezavuat oficial niciodată. Sfidare mai mare la adresa publicului e cu neputință!

Se vorbește insistent despre dorința guvernului român de a face eforturi pentru încheierea tratatului cu Ungaria. Nu este o dovadă de cinism și o sfidare la adresa opiniei publice maghiare a pretinde că un partid ai cărui reprezentanți i-au expediat nu o dată pe unguri în Asia cu remarci rasiste este calificat să participe la încheierea și la garantarea unui tratat de prietenie cu același unguri?

Dar PUNR nu are doar doi miniștri în guvernul Văcăroiu, ci (cel puțin) trei: dl. Chiuzbaian, ministrul Justiției, pretinsul independent la investitură, a fost acum prezentat ca purtător de carnet PUNR. Ministrul Justiției din România a intrat în guvern prin fraudă, nedeclarându-și identitatea politică. Nu reprezintă acest gest un act de insolentă publică, o declarație de fapt că Puterea nu doar se poartă rău, dar că ea a abandonat mai vechea pretenție de a se purta bine?

O veche teorie pretinde că virtutea este ipocrizia. Lucrurile nu stau, desigur, așa. Virtutea nu este ipocrizie, mai mult, ipocrizia nu este niciodată o virtute. Și totuși se întâmplă să vină momente când ipocrizia îți apare în culorile relativ benigne ale unui viciu pasabil, venial. Ea reflectă cel puțin conștiința insului că există o fie și anti-

patică cuviință, că nu orice se poate spune și face în orice condiții, că există și altfel de limite decât cele stabilite de pumn, chiar dacă situate

în exterioritatea ființei. Cincul, dimpotrivă, nu mai știe de reguli și limite, iar cosmetica minciunii onorabile nu-l mai preocupă. Ipo-critul putea comite răul, dar, fiindcă se dă-mula sub justificări credibile, plătea încă un tribut binelui. Cincul însă se filește cu răul și a extirpat scrupulul justificărilor. Pe el nu-l mai poți confrunta pe terenul inconsecvențelor dintre vorbe și fapte. Pentru cinc, răul nu mai trebuie fardat sub pretextele binelui: el afirmă, pur și simplu, că răul este bine. Sau nici măcar nu mai afirmă. După ce au fost văzute drept capabile să poarte ipocrizii, vorbele, la el, devin în sine o unică ipocrizie și sînt renegate în bloc. Iar între oameni nu mai rămîn decît fapta nudă și accesoriile: bîta și mitraliera.

ANDREI CORNEA
**De la ipocrizie
la cinism**

**VASILE POPOVICI
DESPRE
„TRAVEȘTI”-UL LUI
MIRCEA CĂRTĂRESCU** pag 15

**ION ILIESCU
RECENZAT DE
VLADIMIR
TISMĂNEANU** pag 14

SORIN ANTOHI – „TEORII ALE STIGMATULUI” pag 13

Convenția - incotro?

După aproape cinci ani de la evenimentele din decembrie 1989, confuzia politică din societatea românească pare că a depășit perioada de virf, existând o dorință de clarificare din partea electoratului. Convingerea că într-o societate democratică poate avea loc o schimbare a Puterii începe să devină predominantă. Implicat, căutările alegătorilor cuprind și zona Opoziției, astfel că forțele politice sînt interesate de imaginea pe care o oferă acestora.

Convenția Democratică, neputînd la actual guvernării, deși, în mod paradoxal, în multe situații este considerată responsabilă pentru starea existentă (printre altele imputîndu-i-se că, nefiind puternică, a înlesnit greșelile guvernării) -, reprezintă un potențial capabil să atragă interesul indecizilor și nemulțumitilor. Un punct de vedere din interiorul Convenției, de la bază, asupra acestei situații nu ar fi lipsit de interes.

Actualmente, un fond de idei menține conglomeratul de partide, formațiuni și asociații ale CD în ciuda inerentelor asperități. Sufa de divergențe făcute publice, suprapuse peste momentul actual al radicalizării conștiinței politice, al clarificărilor, creează impresia că în cadrul Convenției, forțele centrifuge sînt mai prezente decît forțele centripete. Înălțarea acestei stări, revigorarea Opoziției și implicat a imagini acestora pot fi anticipate printr-o serie de scenarii.

O primă soluție ar fi menținerea Convenției sub forma actuală, mai ales că o regrupare a partidelor pe linie doctrinară nu pare să aibă sorti de izbîndă. În fond, aproape aceeași platformă politică, numită creștin-democrație în Germania și pînă de curînd liberală în Japonia, a propulsat aceste țări în topul mondial, în SUA jocul politic este influențat în mod deosebit de anvergura personalităților, ca și în Italia, de altfel, la ultimele alegeri. Păstrarea unității Convenției este un imperativ care ar trebui să prevaleze asupra animozităților inerente în cadrul unei astfel de alianțe politice. Mai mult decît atît, pășirea Convenției și pierderea simbolului electoral „Cheia” sînt percepute ca o sinucidere politică.

UNBE-AI PUS
CHEIA?

Pe de altă parte, menținerea structurii actuale a CD presupune acceptarea PNȚCD ca principal partener prin prisma personalității președintelui acestui partid, a numărului de organizații, cit și datorită formațiunilor nepartinice ce-l susțin. Totodată, importantă este și integrarea cit mai curînd posibil a PNL. Se pot pune astfel bazele unei conlucrări care să elimine evidenție-

rea permanentă a divergențelor, mai ales că scopul principal este lupta împotriva structurilor perimate. Electoratul așteaptă clarificarea și mai ales o garanție din partea liderilor politici că nu vor părăsi Convenția pînă la proximele alegeri, lucru care ar facilita și o mai bună funcționare a CD în teritoriu.

În momentul de față, cînd membrii CD au ajuns să se cunoască în bună măsură, ar putea exista și o altă variantă. Avînd același suport ideologic, bazat pe principiile economiei sociale de piață, la peste patru ani de la apariția stării de spirit a Pieței Universității, punînd interesul națiunii peste cel al ambițiilor personale, membrii CD pot crea Partidul Convenției Democratice. Realizarea unui grup parlamentar unic ar putea înlesni acest proces. În mod sigur argumente pro și contra sînt nenumărate, în orice caz o ierarhie de partid ar limpezi foarte mult apele. Stabilirea structurilor s-ar putea face prin adaptarea criteriilor concepute pentru funcționarea în forma actuală a Convenției.

Viata, în mod sigur, va determina o evoluție specifică. Esențial este ca interesul Puterii de a menține animozitățile Convenției să poată fi contracarat prin adoptarea unei politici clare și fluente. Continuarea stării de expectativă, în momentul în care Comunitatea Europeană urmărește în principal menținerea stabilității în regiune, indiferent de partenerul cu care colaborează, s-ar putea dovedi din nou falimentară.

NICU PERIDE, Alianța Civică,
Filiala Constanța

Să nu înălțăm un nou Turn Babel!

O masivă acțiune de privatizare s-a desfășurat fără fricțiuni și a fost cu repeziune finalizată după 1989. Este vorba despre trecerea blocurilor de locuințe construite de stat din proprietatea acestuia în proprietatea chirașilor. Fiecărei familii i s-a oferit atunci posibilitatea să-și cumpere apartamentul pe care-l ocupa în acel moment, la un preț foarte ieftin. Existînd o puternică voință politică - așa spune pozitiv -, proprietatea privată a înlocuit fără probleme proprietatea de stat. Și nici un locatar nu s-a gîndit măcar să pretindă compensații sau să se considere nedreptățit pentru că apartamentul altuia era mai confortabil, se afla într-o poziție mai bună sau avea o suprafață mai mare d

al lui.

Privatizarea blocurilor a fost, dacă vreți, o privatizare în masă. Dar ce s-ar fi întimplat dacă totuși cuiva, acolo sus, i-ar fi venit ideea de a oferi „sanse egale fiecăruia”? Atunci, imediat, valoarea apartamentelor, recalculată, actualizată și reactualizată, ar fi fost împărțită la un număr de acțiuni pe care toți locatarii le-ar fi putut cumpăra prin intermediul unor oarecare certificate sau cupoane, conform aceleiași scheme aplicate și societăților comerciale, a căror privatizare este tratată mai curînd ca un act de binefacere decît ca un act de eficientizare de importanță vitală și urgentă maximă pentru soarta țării!

Și ce s-ar mai fi întimplat dacă, conform aceleiași metode, cetățenii domiciliati, să zicem, la parter ar fi putut cumpăra cite o „bucățică” din apartamentele altora, aflate la etaj sau pe altă stradă sau în alt oraș? Ei bine, nu s-ar fi întimplat nimic altceva decît ceea ce se va întimpla probabil și în economie după aplicarea actualului program de privatizare, izvorît dintr-o voință politică negativă la care subscrie și Opoziția, preocupată mai mult cu ciugulitul firimiturilor democrației.

Comparînd apartamentele cu niște unități economice de stat și familiile locatarilor cu salarii unităților respective, cititorul va înțelege că privatizarea sectorului economic nu poate decurge, în mod normal, decît după aceleași principii ca și privatizarea blocurilor de locuințe. Adică acțiunile fiecărei societăți comerciale ar trebui oferite, cu prețuri reduse, exclusiv salariiștilor proprii (și șomerilor proveniți din acele societăți). Fărîmîtura proprietății prin împrăștierea nerestricțivă a primei tranșe de acțiuni are efectul absurd al vînderii unui apartament la o sută de solicitanți.

Sigur că într-o fază următoare, cînd analogia își pierde valabilitatea, vînzarea prin licitație publică a acțiunilor disponibile, sau ulterior emise, constituie singura sursă de finanțare a rețehnologizării și dezvoltării. Fondurile obținute pe această cale nu trebuie însă monopolizate de stat, așa cum prevede Legea privatizării. Aceste fonduri aparțin de drept societăților comerciale de la care provin și reprezintă singurele surse de continuare a activității. Deci, în acest sens, modificarea Legii privatizării este o problemă de logică economică elementară.

C. PISLARU, com. Sugag, Jud. Alba, 1 august 1994

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

- F** ● emisiune pivot consacrată actualității
- O** ● oferă mesaje clare și inteligente create special pentru dvs.
- C**
- U** ● vă îndeamnă la acțiune prin informație
- S** ● de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ și 10⁰⁰

"Drumul cel mai scurt către informație"

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVII, STUDENȚII, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RAZBOL.

LA SEDIUL
REDACȚIEI PUTEȚI
CUMPARA
DIN STOC:

Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.

Anii 1991, 1992, 1993.

Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.

Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:

2.000 lei cu ridicare de la redacție.
2.500 lei cu expediere prin poștă.

Costul abonamentelor trimestriale integrale este:

2.800 lei cu ridicare de la redacție.
3.000 lei cu expediere prin poștă.

Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școală etc.) pe adresa: Revista "22" - Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Distribuție. Adeverințele sînt valabile un an de zile.

Sponsorizat de
ASOCIAȚIA EST-LIBERTÉS.

Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat postal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa:

Revista "22", cont 45103532 BCR
Filiala sector 1, Str. Lăzăr nr. 10, București.

În fiecare zi, de luni pînă vineri, poți auzi la Radio Total, între orele 22.00-24.00.

TALK-SHOW-uri LIVE

FM 94,2 MHz

TEL: 637 37 30; 637 58 45

Luni: Ovidiu Ioanțoia - Ofsaid
Marți: Cornel Nistorescu - Cîinele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski - Simț enorm și vîz monstruos
Joi: Fiti întreprinzători cu Bogdan Teodoru
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Partos - Friday I'm in love

De asemenea, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 8.45 - Reuters World News - informație și prognoza economică și la ora 17.40, MICA PUBLICITATE GRATUITĂ

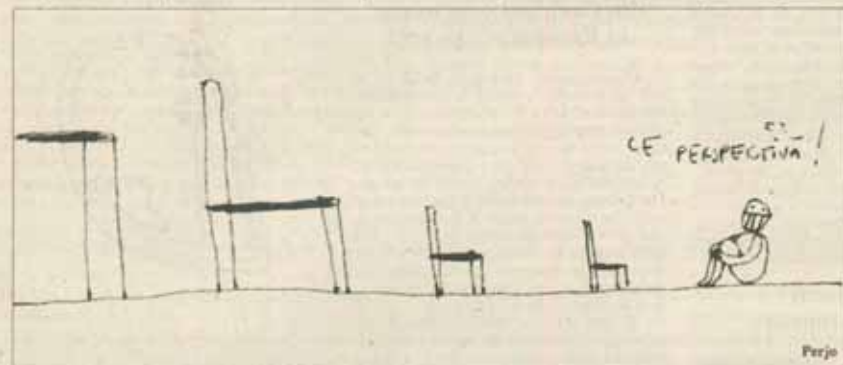

TIA ȘERBĂNESCU

CHESTIUNEA ZILELOR

S-a observat, probabil, că PDSR a intrat într-o fază nouă. O mișcare centripetă tinde să adune în jurul său elementele din alte partide predispușe la guvernare ori măcar la reintregirea familiei. Inevitabil, partidele sucursală au purtat o mișcare centrifugă prin care se îndepărtează aripile ce urmează să mențină aparenta individualității până la faza următoare. PDAR dar și PUNR, iar săptămîna trecută chiar PD (FSN) și PSM au trecut prin momentul separării gâlbenușului de albuș în vederea realizării maionezei unice. După ce Caius Dragomir, fost candidat la Președinție al PD (FSN), și-a abandonat rapid partidul fără ură și fără răzbunare, căpătînd ambasada din Paris, a urmat dl. Eugen Dîjmărescu. D-lui Dîjmărescu i-a fost promisă ambasada din Tokio, ambasadă care e încă departe de dînsul. Drept care dl. senator a declarat presei și televiziunilor alternative - singurele deschise la ora întîrziată la care s-a produs anunțul - că intenționează să întemeieze o nouă formațiune politică, neoliberală și socială. A doua zi, părțile afectate de această declarație, respectiv d-nii Petre Roman și Eugen Dîjmărescu, au încercat să rectifice impresia produsă, arătînd că a fost vorba doar de nobilul impuls de a clarifica orientarea partidului și, respectiv, imaginea sa pe „eșichierul politic”. Felul cum se mișcă partidela noastră pe „eșichierul politic”, dînd să se apropie prin piruete artistice spre centrele de control, nu mai constituie de mult o surpriză. N-a fost o surpriză nici faptul că și la PSM a urmat tradiționala întrebare: a fi mai aproape sau nițel mai încolo de domni Iliescu și Văcăroiu? În fine, faptul că Puterea își reanșază straturile și-și pregătește viitorul se poate observa nu numai din aceste recrutări menite să subțieze efectul partidelor de sub același aco-

loc să facă toate acestea pentru gloria și, respectiv, contul personal) au devenit albi după revoluție, culoarele s-au mai schimbat. Devenind alb (poate prea alb), dl. Năstase a căzut în zilele noastre pradă calomniei. În acest punct al emisiunii s-a comandat muzică. În timp ce „aria calomniei” zguduia ecranul, iar cei doi interlocutori păreau ei înșiși zguduți de drama pe care o trăiesc în direct, în fața poporului și pentru popor, telespectatorilor li se înfățișau publicațiile în care o mină criminală declarase acel „incendiu infernal” de cuvinte grele pe care-l descria Beumarchais. Dl. Tatulici nu s-a întrebant nici o secundă dacă nu cumva e ceva adevărat în cele scrise. Ca gazetar independent avea obligația să prezinte argumentele prin care respectivele publicații erau considerate purtătoare de calomnie. N-a făcut-o, ci, dimpotrivă, a îmbrăcat dintru început cămașa opărită a d-lui Năstase. Nici măcar faptul că dl. Năstase a recunoscut public adevărul unora dintre acuzații, promițînd că și va rezolva situația locativă în spiritul legii, n-a modificat această percepție vicioasă. Așa încît accentul s-a mutat, în chip fals, spre întrebarea: cum se descurcă dl. Năstase în fața altor calomnii? Dl. Năstase s-a descurcat cînd mai bine, cînd mai rău. O anchetă printre cetățeni, cărora li s-a pus „întrebarea-capcană” „Dacă ați fi fost atît de calomniat ca dl. Năstase, ați fi demisionat?”, a demonstrat că marea majoritate considerau demisia inevitabilă. Cei doi s-au îngrijorat simultan de nivelul semantic scăzut al cetățenilor, care confundă calomnia cu critica - uitiți că ei înșiși o confundaseră de la început și că, în general, această confuzie e practică oficial pentru a anula orice răspundere. Ii zici oricărei critici - calomnie (fiindcă există, slavă Domnului, și calomnii reale), și-ai scăpat de grijă!

peris pentru a le supraveghea mai ușor, ci și printr-o atentă pregătire a mijloacelor de informare.

Mult discutata apariție a Televiziunii 7 abc, care a speculat din plin nevoia unei alternative la televiziunea primitivă, i-a dat ocazia d-lui Mihai Tatulici să demonstreze ce înțelege prin a avea „colona vertebrală” și independentă - așa cum a anunțat la despărțirea de postul-mamă. Vineri 9 septembrie, la emisiunea „Chestiunea zilei”, dînsul l-a avut ca invitat pe dl. Adrian Năstase. Era interesant de urmărit cum se „împacă” libertatea d-lui Tatulici cu puterea d-lui Năstase. Ei bine, s-au împăcat de minune. Dl. Năstase a început prin a mărturisii că a dus-o bine și în perioada dictaturii, pe cînd era cercetător la un institut, dar nu pentru că „ar fi intrat în zona nomenclaturii”, ci pentru că fiind bun în meseria sa era solicitat pentru diverse avize de specialitate și chiar pentru a scrie lucrări pentru alții. Adică ați fost „negru”, a punctat dl. Tatulici apartheidul de odinioară. În fine, după ce „negrii” (care făceau afaceri pentru alții, seriază pentru alții, traduceau pentru alții, polimerizau pentru alții și împoșcau pentru alții în

După ce „aria calomniei” s-a terminat, a început aria milei. Ce preț plătește dl. Năstase pentru putere? Nu e prima oară cînd asistăm la această grijă obsesivă pentru „prețul” guvernăntilor, care, chipurile, nu trebuie să stîrnească invidia nimănui, pentru că se zădăresc pentru noi din zori și pînă-n noapte. Episodul în care dl. Năstase a povestit chinul de a sta la recepții cu un pahar, din care n-ai voie să bei, dar nici să-l ții gol în mînă, a constituit, fără discuție, punctul culminant al companiunii. După subtilitățile cu paharul și obeșala de a sta în costum o zi întregă, dl. Tatulici, cam răpus de vitregiile prin care trece dl. Năstase în prezent, și-a aruncat o privire în viitor spre a vedea dacă acesta va fi mai blind cu oaspetele său. Ce-a văzut acolo s-ar putea să vedem și noi la un moment dat: „Se spune că ați putea fi președintele României”. De unde se vede că diferența dintre televiziunea națională și televiziunile „independente” ar fi că, în timp ce primele falsifică prezentul (și trecutul), celelalte se gîndesc cum să falsifice și viitorul.

MARTI 6 SEPTEMBRIE

● PDSR cere partidelor aliate să înfăptuiască programul său guvernamental

PDSR a cerut partidelor aliate să înfăptuiască politica și programul de guvernare promovate de cabinetul Văcăroiu. Această condiție, a anunțat Adrian Năstase, este inclusă în textul protocolului pe care PDSR îl va propune spre semnare PUNR, PRM și PSM.

● Suian se distanțează de Funar

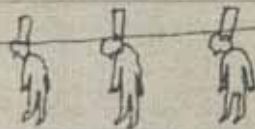
Valer Suian, senator PUNR, a declarat că poziția exprimată de Gheorghe Funar în scrisoarea deschisă adresată lui Emil Constantinescu nu reflectă poziția partidului față de UDMR. La rîndul său, Cornel Brănas, purtătorul de cuvînt al PUNR, a avertizat că afirmațiile lui Gheorghe Funar pot afecta relațiile PUNR cu partidul de guvernămint.

● Tratatul romîno-maghiar s-ar putea semna în mai 1995

Intors din vizita efectuată în capitala Ungariei, Teodor Meleșcanu a declarat că este posibil ca pînă în mai 1995 să se semneze Tratatul romîno-maghiar. Teodor Meleșcanu a adăugat că s-a înregistrat un progres în privința recunoașterii inviolabilității frontierelor, dar că nu s-a căzut de acord în problema minorității maghiare. Partea maghiară a solicitat elaborarea unei anexi referitoare la drepturile minorității maghiare, în timp ce partea romîna a propus o reglementare-cadru cu referire la standardele ungare de respectare a drepturilor minorităților, a precizat ministrul român de Externe.

● Se va introduce sistemul asigurărilor de sănătate

Senatul a început dezbaterile proiectului Legii asigurărilor sociale de sănătate. Proiectul propune plata unei contribuții lunare de 7% din salariu pentru asigurarea de sănătate.

MIERCURI 7 SEPTEMBRIE

● Emil Constantinescu nu e de acord cu excluderea UDMR din CDR

Emil Constantinescu, președintele CDR, a respins cererea lui Gheorghe Funar de excludere a UDMR din Convenție. El a calificat scrisoarea drept „un model de demagogie politică”. CDR, a mai spus dl. Constantinescu, susține procesul de reconciliere dintre România și Ungaria, și relațiile CDR cu UDMR vor rămîne neschimbate.

● Seful diplomației franceze la București

Ministrul de Externe al Franței, Alain Juppé, a început o vizită oficială de două zile în România. Franța acordă o mare atenție relațiilor cu România în domeniile politic, economic și cultural, a afirmat Alain Juppé. El s-a întîlnit cu Nicolae Văcăroiu, Oliviu Gherman și Adrian Năstase.

● Corupție în industria pielăriei

La Cluj s-a desfășurat un mare miting de protest organizat de salariații Fabricii de încălțămînte „Clujana”. Vorbitorii au atras atenția asupra corupției din industria pielăriei, în care sînt implicați și înalți funcționari guvernamentali. Revendicările salariaților vizează reparabilizarea întreprinderii din acest sector, salarii decente și asigurarea cu materie primă a întreprinderii „Clujana”.

● Victor Ciurbea a anunțat denumirea confederației sale

Nucleul sindical constituit în jurul lui Victor Ciurbea a decis ca noua denumire a centralei sindicale să fie „Confederația Sindicatelor Democratice din România - Victor Ciurbea”. Emil Constantinescu a organizat o conferință de presă la care au participat reprezentanți ai tuturor partidelor din CDR.

● Deputații dezbate Legea de combatere a evaziunii fiscale

Camera Deputaților a început dezbaterile pe articole a proiectului Legii privind combaterea evaziunii fiscale. Potrivit legii, nedeclararea în totalitate a veniturilor impozabile sau distrugerea actelor de evidență contabilă se va pedepsi cu închisoare de la 2 la 7 ani. Refuzul de a prezenta organelor de control documente justificative sau de evidență contabilă se pedepsește cu pînă la 5 ani închisoare, iar derularea de afaceri prin „firme fantomă” se pedepsește de la 3 la 12 ani închisoare.

JOI 8 SEPTEMBRIE

● Conducerea PD este excesiv de vulnerabilă la atacurile PDSR

Eugen Dîjmărescu, senator și secretar al Biroului Executiv al Partidului Democrat, a anunțat că intenționează să creeze „o nouă forță politică, neo-liberală, cu o constantă socială puternică”. Crearea unui nou partid, a mai spus Dîjmărescu, este ultima soluție dacă nu se va realiza o deschidere a conducerii PD către bazele partidului. El a adăugat că unele persoane din conducerea partidului - Roman, Severin, Babine, Bănescu - sînt excesiv de vulnerabile la atacurile PDSR.

(Continuare în pagina 4)

(Urmare din pagina 3)

VINERI 9 SEPT.

Comunicat al CDR

O delegație a Convenției Democratice, condusă de Emil Constantinescu, s-a întâlnit cu delegația USAID, condusă de directorul general, Brian Atwood. A fost subliniată importanța pe care o au programele USAID și rolul lor de prim ordin în dezvoltarea societății civile în România. În formarea și dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, în pregătirea managerilor în diferite domenii. Totodată, a fost expusă poziția CDR privind întărirea administrației locale și realizarea cât mai urgentă a privatizării, pentru ieșirea din criză a României.

Guvernul a refuzat viza Regelui Mihai

În ședința Guvernului s-a apreciat că „prezența fostului suveran în România nu este dorită”. Executivul dorește o declarație publică din care să rezulte în mod explicit recunoașterea de către Rege a ordinii constituționale din România. Membrii Guvernului au ajuns la concluzia că „declarațiile publice ale fostului suveran, făcute inclusiv în ultima perioadă, pun în discuție legitimitatea Constituției, care consacra republica drept sistem de guvernământ”.

Ședința Biroului Executiv Central al PSDR

Proiectul Legii de accelerare a privatizării propus de guvernul Văcăroiu a primit girul BEC al PSDR, urmând ca acesta să fie susținut de grupurile parlamentare ale partidului de guvernământ. S-a sugerat ca primul-ministru să consulte și conducerea partidelor de Opoziție.

Conferința de presă a PSDR

„Nu simțim pentru politicizarea sindicatelor. Mijloacele de luptă sindicală și cele politice sînt desecbite, dar se completează reciproc, avînd ca scop progresul social”, a declarat președintele PSDR, Sergiu Căpășescu. Liderul social-democrat apreciază activitatea grupării lui Victor Ciobea.

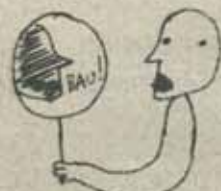
SÎMBĂTĂ 10 SEPT.

Vizita ministrului turc al Apărării

Ministrul turc al Apărării, Mehmet Golhan, a sosit într-o vizită oficială la București, al cărei scop este dezvoltarea colaborării dintre cele două țări în domeniul industriei de apărare. „Noi vedem în România o țară în care putem să avem încredere, atât ca țară care face parte din zona Mării Negre, cât și ca țară europeană”, a declarat demnitarul turc.

Romii au discutat la Guvern

Sub patronajul Consiliului pentru Minoritățile Naționale s-au desfășurat lucrările întrunirii organizațiilor de romi, avînd ca scop identificarea liderilor acestor organizații politice și apolitice și discutarea problemelor curente ale acestei etnie în societatea românească. S-a abordat probleme privind învățămîntul în limba romani și relațiile comunitare. (Continuare în pagina 5)

ILIE ȘERBĂNESCU

„DACIA” intră în PARADIS

De săptămîna trecută s-a pus capăt uneia din cele mai deochiate expresii ale democrației și economiei de piață „originate”, cu care autoritățile postdecembriste au ținut, din păcate, să facă remarcată România în Europa și în lume. Printr-o reglementare salutară a guvernului, se desființează regimul dual al achizițiilor de automobile din străinătate, combinație neserioasă de tip dimbovețean între demonstrațiile de populism „revoluționar”, mai precis un truc pentru chiverniseala îmbogățitorilor revoluției, și obligațiile României ca stat, parte contractantă la Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT) și membru asociat și aspirant la membri plin al Uniunii Europene, actuala denumire a Pieței Comune.

Obligațiile apartenenței la GATT și asocierii la UE

Potrivit acestor obligații, România a trebuit să se prezinte în fața partenerilor externi cu o politică vamală clară, ca pilon al politicii comerciale, întrucît taxele vamale constituie singurul mijloc admis în principiu pe plan internațional pentru protecția producției naționale și deci obiectul principal al negocierilor bi- și multilaterale asupra tratamentului comercial reciproc egal sau, dimpotrivă, nereciprocal în favoarea țării, dimpotrivă, necreciprocal în favoarea țării, dimpotrivă, precum și asupra liberalizării de ansamblu a comerțului mondial sau asupra convenirii unor facilități în cadrul participării la diferite organizații regionale, europene sau internaționale.

Astfel, cînd România a instituit un tarif vamal – bază în negocierile din GATT și în reglementările din Acordul de asociere la Piața Comună –, s-a stabilit și pentru automobile, ca și pentru oricare dintre produsele sau serviciile din nomenclatorul mondial, o taxă vamală. Aceasta strîngea laolaltă, într-o cifră, condițiile la care trebuie să se aștepte partenerul străin în ce privește accesul pe piața românească, totodată nivelul protecției pe care poate conta industria națională în competiția cu achizițiile din străinătate și, în sfîrșit, baza de la care se pornește în viitoarele negocieri de liberalizare a schimburilor. Taxa vamală a fost atunci fixată la 30% din valoarea înscrisă în factura automobilului nou importat.

„Apendicele” postdecembrist

Din păcate însă, deși s-a introdus această taxă vamală – nu discutăm dacă bună sau rea, dacă justificată sau nu, dacă prea mare sau prea mică –, nu s-a abolit, cum ar fi fost absolut normal, orice altă reglementare în domeniu. A fost păstrat în continuare un fel de apendice al paradisului vamal imediat postdecembrist, cînd, în sprijinul îmbogățitorilor revoluției, se putea aduce orice fără vreo taxă vamală. Acest apendice a fost inventat de fapt tocmai pentru a lăsa îmbogățitorii revoluției o porțiță deschisă atunci cînd a trebuit totuși să se pună o stavilă debandadei create prin absența oricărei protecții vamale. Astfel, de vreo doi ani încoace, autoturismele străine puteau fi nu doar „importate”, dar, în cazul în care era vorba de persoane fizice, puteau fi și „aduse”, așa ca pe un bun personal contra unei taxe modice.

Nefiind scrîntit la cap, românul a „adus și nu a „importat” mașini

Consecințele: în 1993, de pildă, în România s-au importat 1.250 de automobile! Să rîmîi tablou! Doar 1.250, un

număr rizibil de mic! Care contrastează total cu senzația curentă că mereu și mereu mai multe mașini străine trec în viteză pe lângă noi, și dacă este noroi – și este, slavă Domnului, de dă vreo ploaie! –, ne și stropesc necrutător! Atîta bogăți, știuți și neștiuți din vremea lui Ceaușescu, s-au înzestrat cu mașini luxoase de îndată ce n-a mai operat legea cu licențe... Și, vai, atîția și atîția s-au împincronat după revoluție ca îmbogățitorii de război! Și nici ei nu s-au lăsat mai prejos cu mașinile străine. Totuși, negru pe alb, nu s-au importat mai mult de 1.250 de automobile. Față de – țineți-vă bine! – vreo 280.000 în Polonia, vreo 80.000 în Ungaria și vreo 60.000 chiar și în Bulgaria.

Faptul nu este deloc straniu și are exact explicația legată de regimul dual al achizițiilor de automobile din străinătate. Sau, altfel spus, de faptul că la noi ca la nimeni! Dacă se „importă” un automobil, potrivit legii trebuiau plătite către stat taxa vamală și, asociat acesteia, taxa asupra valorii adăugate (TVA) și comisionul vamal: în total cum vreo 8 milioane lei la o mașină de 10.000 dolari, adică 8 milioane lei la vreo 16 milioane lei! Și aceasta indiferent dacă importatorul era o persoană juridică sau fizică. Tot potrivit legii însă, dacă o persoană fizică „aducea” în țară o mașină – și legea nu specifica dacă la volan și nici dacă autoturismul trebuia să fie pe propriile roți sau putea fi într-un camion, într-un vapor sau într-un avion –, atunci taxa ce trebuia plătită era de vreo 50.000 lei la o mașină similară. Desigur că ar fi trebuit să fie scrîntit la cap să mai „import” vreo mașină, cînd puteai s-o „aduci”.

Cimitirele auto din Occident s-au mutat în România... pe roți

Și s-au „adus” pe capete, ca să nu se dea pe degeaba statului cîte 8 milioane lei pentru fiecare exemplar. Și s-au „adus” aproape numai mașini vechi. Desigur, erau și mai ieftine, dar important era că achitat doar ceva peste 50.000 lei și nimeni nu te putea acuza de nimic. Dacă, însă, era vorba de o mașină nouă, riscai în orice moment să îți se spună că „aducerea” era de formă și că se avea de-a face de fapt cu un „import”. Și că deci, dacă nu fuseseră achitate cele vreo 8 milioane de lei, erai pasibil de incriminare pentru evaziune fiscală.

Și așa au luat drumul României aproape numai mașini care prin Occident nu mai puteau lua decît drumul cimitirelor special amenajate. Cînd, dimpotrivă, prin toată Europa, fiecare țară se strîduia – în cadrul unor restricții firești și rezonabile la import – să încurajeze, după regulile elementare ale normalității, importurile de mașini noi, tocmai fixîndu-le taxele comparativ mai favorabile.

Ford pune punctul pe i

Confrunțat cu atitudinea românilor sănătoși la cap de a refuza să dea statului 8 milioane lei în loc de numai 50.000 lei, reprezentanții la București ai marilor firme străine producătoare de automobile – de la internaționalul americano-vest-european Ford la gigantul japonez Toyota, de la firmele germane Mercedes, BMW și Volkswagen – Audi la cele franceze Renault și Citroën, de la grupul italian Fiat la cel suedez Volvo etc. – se adaptaseră și ei. Făceau comanda de mașină a d-lui Popescu din București la Viena, Frankfurt sau Paris, aceasta ajungea de pildă la Ruse, în Bulgaria (transzind România!), de unde dl. Popescu în persoană sau un mandatat al său o „aducea” în țară. Bineînțeles, contra taxei către

stat de 50.000 lei și nu de 8 milioane lei! Așa a făcut și dl. Stein, reprezentant la București al firmei Fiat. A fost arestat însă pentru favorizare a evaziunii fiscale. Reprezentantul francez al firmei Renault a comunicat imediat că nu mai revine în România pentru a nu risca soarta colegului de la Fiat. Reprezentanții celorlalte firme – care dacă vinduseră și ei ceva o ficuseră absolut la fel – erau români și n-aveau unde să se retragă, declarînd că își așteaptă rîndul la pușcărie, deși nu înțeleg de ce anume ar putea fi acuzați, întrucît viciul aparține exclusiv legislației române. Punctul pe i îl pusese reprezentantul firmei Ford la București. Acesta a informat că șefii săi de la divizia europeană din Germania a trustului ei bombardaseră cu întrebarea dacă este cumva vreun rost ca autoritățile de la București să dea înapoi firmei fabrica deținută aici înainte de naționalizarea din 1948. Ei nu se arătaseră însă îngrijorați că nu se va da înapoi, ci, dimpotrivă, tocmai dacă s-ar da înapoi, căci ar fi nevoiți să facă investiții în reamenajări și nu se arătaseră a fi deloc dispuși la asemenea investiții, întrucît nu considerau că România are vreun gînd de a se racorda la standardele normalității.

Noul regim al achizițiilor din străinătate

Acum, prin noua reglementare stabilită de guvern, „aducerea” autoturimelor în țară este goltită de obicei în sens juridic și, prin urmare, regimul dual de intrare a acestora în țară este abolit. Rămîne doar „importul” de automobile, indiferent dacă este efectuat de persoane juridice sau de persoane fizice. Și, ca atare, impunerea este unică: o taxă vamală de 20% asupra valorii de catalog a autoturismului. Valori de catalog în vamă calculate pentru fiecare tip de autoturism, în raport cu costul său la 0 km (mașină nouă) și cu vechimea în ani. Autoturismele vechi beneficiază de reducerea de pînă la 20% și, în mod firesc, reducerea va fi cu atît mai mare cu cît autoturismele sînt mai puține vechi. Ast-

fel, în cazul celor de peste 5 ani (considerate preu vechi) reducerea va fi de numai 2%, deci o impunere vamală aproape identică celei pentru o mașină nouă (desigur, la un alt preț de catalog).

Asupra uniformizării tratamentului comercial al achizițiilor de autoturisme străine nici nu trebuie discutat. Este un lucru firesc și necesar. Ca și încurajarea relativă a importului de mașini noi și descurajarea a celei de autoturisme prea vechi. Cota impunerii vamale este însă discutabilă, fiind ca și prohibitivă pentru a se mai recurge la import. Oricum, producătorii români de automobile pot sta liniștiți. Și, foarte grav, vor putea să-și dubleze fără vreo grijă prețul la produsele lor, deși cu totul demodate și fără vreo șansă de a concura calitativ cu cele străine. Pentru români vor rămîne însă aparent „competitive”, deoarece la importul unui autoturism nou de cilindreea „Dacia” – dincolo de costul său în sine – va trebui să se achite statului, sub forma taxei vamale, a comisionului vamal asociat ei și a taxei pe valoarea adăugată, circa 6-7 milioane lei, respectiv mult mai mult decît prețul actual al unei „Dacii”. Producătorii acesteia de la Pitești intră în paradis.

MIRCEA IORGULESCU

Stînga de dreapta și dreapta de stînga

Marile patimi politice dezlănțuite după decembrie '89 sînt pe cale de a se fi resorbit. La aproape cinci ani de la o revoluție a cărei amintire mai degrabă jenează, pasiunile politice s-au retras în spații tot mai înguste. Au sfărîmat solidarități și alianțe ce păreau indestructibile, au divizat prietenii de-o viață, au distrus cupluri, au sfărîmat și împrăștiat grupuri și cercuri a căror coeziune fusese îndelung verificată. „Ce s-a întimplat cu noi?” este întrebarea obsesivă a acestui reflux. Tot mai puțini, tot mai împinși într-o marginalitate vag orgolioasă, ireductibili și radicalii încep să regrete, ei, „epoca” defunctă. Și nu greșesc. Adevărații nostalgici ai comunismului sînt cei pe care dispariția vechiului regim i-a lăsat orfani de obiectul adversității lor. Întocmai cum la sfîrșitul unui război armatele victorioase descoperă, după scurtul moment de euforie a triumfului, că au devenit inutile și că trebuie să treacă în rezervă. De aici, probabil, obsesia existenței neo- și cripto-comunismului, atât de anacronică în ochii Occidentului.

Intrarea PUNR în guvern a reactivat, slab însă, încercările de stabilire a identităților politice. Existența, acum, a unui guvern de coaliție PDSR-PUNR și perspectiva lărgirii lui prin cooptarea unor reprezentanți ai PRM și, poate, și ai PSM au creat astfel certitudinea unei întăriri a „stîngii”. Dar sînt oare, cu adevărat, aceste partide „de stînga”? Și este, oare, Opoziția românească într-adevăr „de dreapta”?

În limbajul curent publicistic și politic termenii de „stînga” și „dreapta” sînt utilizați cel mai adesea în sens peiorativ. Sînt publiciști și politicieni pentru care „stînga” este un cuvînt infamant, sînt publiciști și politicieni pentru care „dreapta” are doar sensul unei ocări. Într-o țară unde se falsifică frenetic aproape orice, poate fi dat drept marfă de import, de la vodcă și whisky pînă la detergenți, o anumită prudență analitică în considerarea etichetelor politice în circulație la români este obligatorie.

Alergia la unul sau la celălalt dintre cei doi termeni atât de vehiculați în presă și în discursurile politice (ignorată însă de societate într-un mod aproape total) nu înseamnă însă neapărat o situație certă. Deși PDSR, spre exemplu, într-o complexă și ridicolă polemică, și-a acuzat „fratele dușman” PD (FSN) de... liberalism, pretinzîndu-se drept unic reprezentant al social-democrației românești, partidul d-lor Gherman și Năstase prezintă numeroase și caracteristice trăsături de dreapta. Cine îndepărtează glazura socializantă a unui discurs ce prelungește în mod vizibil retorica de tip ceaușist constată, la nivelul faptelor și acțiunilor, o puternică orientare... de dreapta. De-ar fi într-adevăr de stînga, cum se declară, PDSR ar trebui să se delimiteze net de formațiuni ultra-naționaliste ca PUNR sau PRM; nu numai că nu o face, dar le și asociază la guvernare. Acest partid folosește, apoi, pozițiile deținute în aparatul statului pentru a atrage, absorbi și devora în stomacul său politic tot ce înfîlșește în cale. Nu este un secret că pedeserizarea reprezintă calea politică de acces către cîmpătuire, posturile, funcțiile, demnitățile fiind prefăcute, ca pe vremea fanarioșilor, în cea mai sigură și mai productivă sursă de cîștiguri directe și indirecte. Burghezia română renaște - ori, mai exact, se creează - ca urmare a acțiunii acestui partid. Este PDSR un partid... de stînga? Ambalajul verbal socializant maschează din ce în ce mai rău un conținut ce nu are nimic în comun - politic, ideologic, economic ori cultural - cu „stînga”.

Paradoxală, nu însă și neașteptată, este în schimb atitudinea unor formațiuni și partide din Opoziție, ce se proclamă ca fiind de „dreapta” ori acceptă cu voluptate această situație. Sînt puține, spre exemplu, partidele și formațiunile din actuala Opoziție pentru care societatea românească nu este socotită înapoiată, chiar analfabetă politic. Or, autoproclamarea ca „detășament de avangardă” face parte din tradiția cea mai strictă a bolșevismului, adică a stîngii extremiste. Rămîne un mister de ce, fiind considerate și considerîndu-se de „dreapta”, atîtea și atîtea din formațiunile și partidele din Opoziție își caută legitimitatea și rațiunea de existență în „luminarea” și „îndrumarea” pretins înapoiatului popor. Aceste formațiuni și partide sînt, apoi, în general sărace, iar paupertatea lor nu se potrivește cituși de puțin cu atât de fantezista situație la „dreapta”, ci le împinge implacabil spre atitudini cert de „stînga”, cea mai pregnantă fiind insistența în invocarea criteriilor morale.

Dar aceste situații, contradictorii, incoerente, paradoxale, nu funcționează decît în planul discursului public. Dincolo de el se află o realitate-reală ce-și are, s-ar părea, alte reguli, alte criterii, altă substanță, alte ritmuri. O realitate ce își descoperă și își construiește, cel mai adesea spontan, autonomia față de politic. Este bine, este rău? Pentru politicieni, în orice caz, este un semn de alarmă.

(Urmare din pagina 3)

LUNI 11 SEPT.

● Conferința de presă a PNTCD

O delegație a Opoziției va avea o rundă de convorbiri cu reprezentanți ai Executivului pe marginea proiectului guvernamental de privatizare în masă. Deputatul Mircea Ciuraru și-a exprimat îndoiala în legătură cu succesul întîlnirii. Printre punctele care se crede că vor da naștere la discuții aprinse este restituirea sau despagubirea în privința proprietății economice.

● Noi negocieri pentru viza regală

La sediul MAE s-au reluat tratativele dintre Teodor Meleșcanu și o delegație alcătuită din Alexandru Paleologu, Dan Grigore și Ion Diaconescu privind formalitățile necesare vizitei Regelui Mihai. Vizita Regelui este menită să contribuie la restabilirea adevărului istoric cu privire la însurecția din 23 August 1944 și efectele ei concrete, consideră Alexandru Paleologu. În cele din urmă, MAE a respins din nou cererea de acordare a vizei.

● Înființare Emil Constantinescu-Ion Iliescu

Președintele Convenției Democratice, Emil Constantinescu, s-a întîlnit la Palatul Cotroceni cu șeful statului român, discuțiile purtate avînd ca subiect marcare a 130 de ani de la înființarea Universității București. Ion Iliescu este invitat să participe la manifestările ce vor avea loc cu acest prilej. Cei doi lideri politici au fost văzuți plimbîndu-se braț la braț.

● În CNSLR-Frăția se face ordine

Comitetul Executiv al CNSLR-Frăția a hotărît excluderea federațiilor care au format nucleul Confederației Sindicale Convenția Democrată. S-a decis convocarea de urgență a unui congres extraordinar care să analizeze statutul celor doi președinți. Victor Ciurbea și Miron Mitrea. S-a stabilit prin vot că funcția de lider sindical este compatibilă cu cea de președinte de partid.

ULTIMAORA

MARTI 13 SEPTEMBRIE

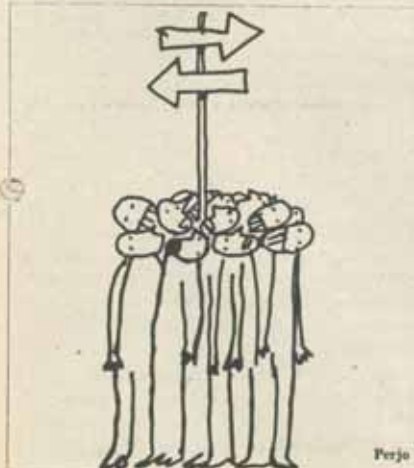
● Președintele Iliescu în fața Parlamentului

Ion Iliescu a citit în fața Parlamentului un mesaj cu ocazia împlinirii a doi ani de la alegerile generale din 1992. Președintele a pledat pentru accelerarea procesului de schimbare politică, economică și socială, pentru combaterea corupției, consolidarea structurilor statului de drept și accelerarea privatizării. Iliescu a mai susținut că România și-a schimbat radical fizionomia și a lansat un apel către investitorii străini să aibă încredere în viitorul economic al țării. Viitorul implică o detașare hotărîtă de trecutul mai apropiat sau îndepărtat - a mai spus domnia sa și a sugerat partidelor parlamentare să convină asupra unei platforme politice minime. Partidele parlamentare ar trebui să ajungă la o înțelegere privind obiectivele politice fundamentale: respectarea Constituției, consolidarea stabilității politice și sociale, respectarea drepturilor omului, a drepturilor minorităților naționale, să combată xenofobia și antisemitismul. El i-a îndemnat pe parlamentari să susțină procesul de conciliere națională, să încurajeze sindicatele în a-și păstra identitatea, evitînd angajarea politică, să pledeze pentru integrarea în NATO, în UE, să continue sprijinirea Republicii Moldova în toate planurile, să încurajeze continuarea reformei economice, să apere prestigiul instituțiilor statului de drept și să folosească în dezbaterile publice un limbaj civilizată.

Rubrică realizată de
RALUCA STROE-BRUMARIU
și MARIAN CHIRIAC

Adevărul literar și artistic, nr. 235

- Mircea Iorgulescu: Literații români sînt martorii propriei lor postumități!
- I. Cremer: Eminescu și masoneria
- Un spion dublu: gravorul Gheorghe Ceglocoff
- „Evangheliștii” și „Casa poporului”

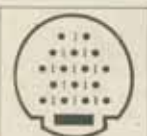
Perjo

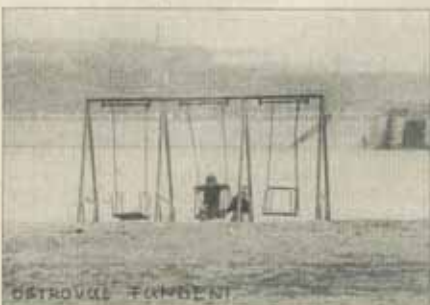
0101010101010101

A doua expoziție anuală CSAC

Telecomunicațiile audiovizuale au micșorat lumea, apropiind-o de ea însăși. Computerele au înmagazinat-o. Sateliții au monitorizat-o. Mai departe a devenit mai aproape.

Mai puține pete albe pe glob. Puține insule de descoperit.

INSULA Ostrovul Fundeni

Un proiect de Radu Igazsag

Igazsag (re)descoperă insula în 1984, prin Nea Mișu, șeful neoficial al locului, gestionar de Alimentara, care pe bază de dosar (liste la zahăr și ulei) știa toată suflarea.

Fostă comunitate de țipoveni, insula de pe lacul Fundeni a fost înghițită de București, odată cu expansiunea socialistă (cartierul Pantelimon). Insula devine Mahala. Din țipoveni și pescuit n-au rămas decât străzile cu nume de pești. Orașul a mestecat bine și a scuipat insula înapoi printre gunoale. Sărăcitate, cu populație amestecată, fără biserică, suprapopulată și suprapoluată. O groapă de unde nimeni nu pleacă. Închisă spre exterior, și totuși mândră în sărăcia ei.

Pornind de la gestionar (rude, cunoscuți, vecini, prieteni ai vecinilor), artistul va alcătui o dublă documentație foto. Om cu om, casă cu casă. Fiecare subiect își va primi fotografia (ce va face cu ea, dacă o păstrează, cum, unde). Arhiva foto rezultată și imaginile găsite în gospodării (afișe, desene, fotografii de familie) vor constitui o instalație fotografică expusă pe insulă.

Comunitatea „se va vedea” en-gros și en-detail. Igazsag, regizor de animație, cercetează comunitatea cadru cu cadru.

Renția la propriile fotografii și la imaginea comunității va fi documentată video.

Filmul și fotografiile vor fi stocate digital.

Pe lângă cele două (Fundeni Doamnei în nord și Pantelimon în sud), al treilea pod (electronic) va lega insula de societatea care o ignoră.

Ostrovul Fundeni pe fundul de Pantelimon

PRIMA vizită a ministrului de Externe francez la București

Alain Juppé, ministrul francez al Afacerilor Externe, s-a aflat în România în perioada 7-8 septembrie 1994, într-o vizită oficială. Născut la 15 august 1945 în localitatea Mont-de-Marsan (Landes), Alain Juppé este profesor agregat al Facultății de Limbi Clasice (1967) și licențiat al Institutului de Studii Politice din Paris (1968). În 1977-1978 este ales delegat național al RPR (Adunarea pentru Republică), iar în 1979 devine membru în Consiliul Național al RPR, al

cărei secretar general este în prezent. A deținut mai multe funcții în cabinetul lui Jacques Chirac; de asemenea, a participat, în calitate de director adjunct, la conducerea campaniei electorale a acestuia la alegerile prezidențiale din 1981, iar la cele din 1988 a fost purtătorul său de cuvânt. Ales în mai multe rânduri deputat de Paris, a fost deputat european în perioada 1984-1986. Din 1983 este adjunct al primarului Parisului însărcinat cu probleme financiare. În perioada

martie 1986-mai 1988 a fost ministru delegat pe lângă Ministerul Economiei, Finanțelor și Privatizării, însărcinat cu Bugetul. Din martie 1993 deține portofoliul Afacerilor Externe.

În cadrul unei conferințe de presă, Alain Juppé a prezentat cele trei puncte importante asupra cărora s-au concentrat discuțiile avute cu oficialitățile române:

● Voința Guvernului francez de a dezvolta caracterul privilegiat al relațiilor dintre Franța și România, țări între care distanța activă e mult mai mică decât cea geografică;

● Franța urmărește cu mare atenție progresul României spre integrarea în Uniunea Europeană și nu împărtășește conceptul unei Europe „în trei viteze”, lansat la Berlin. Franța consideră că intrarea în Uniunea Europeană depinde doar de progresele fiecărei țări și nu de condiționări externe;

● Dezvoltarea în special a relațiilor economice dintre cele două țări. Oamenii de afaceri francezi vor fi încurajați să investească în România, Franța fiind deja unul dintre principalii prieteni externi ai României.

Nu se va renunța la vizele pentru Franța, a mai spus dl. Juppé, atât timp cât vor persista mari diferențe de dezvoltare între țări. În lipsa unei supravegheri stricte, aceste diferențe ar face imposibil de stăvilat valul de emigranți din țările slab dezvoltate.

Apreciind activitatea Grupului de contact, ministrul de Externe francez vede posibilă o înlăturare treptată a embargoului impus fostei Iugoslavii, embargou ce afectează toate țările dinărele. (O.A.)

EVENIMENTUL VEDEȚĂ AL SĂPTĂMÎNII POLITICE

Tratatul româno-maghiar

Luni 5 septembrie

Întâlniri ale ministrului de Externe român Teodor Meleșcanu cu omologul său maghiar, Kovács László, cu președintele Ungariei, Göncz Árpád, cu președintele Parlamentului, Gál Zoltán, cu premierul Horp Gyula.

Subiecte abordate: ● Tratatul politic de bază între cele două țări ● posibilitatea deschiderii consulatelor române și maghiare ● realizarea unui acord de liber schimb ● constituirea unui sistem de consultări permanente între cele două ministere de Externe ● înființarea unei comisii de experți în istorie și reflectarea adecvată a acesteia în manualele școlare.

Conferința de presă a celor doi miniștri de Externe Kovács László: „Aspectul pozitiv al convorbirilor este că nici una dintre părți nu a pus sub semnul întrebării includerea în Tratatul de bază a celor două probleme: inviolabilitatea frontierelor și respectarea drepturilor omului referitoare la minoritățile naționale”.

Teodor Meleșcanu: „Nu ascund faptul că există un interes din partea țărilor membre ale Uniunii Europene pentru acest dialog între România și Ungaria”.

Data posibilă a semnării Tratatului - mai 1995.

Președintele PUNR, Gheorghe Funar, a adresat o scrisoare deschisă profesorului Emil Constantinescu, președintele CDR. În termeni duri, în scrisoare se solicită președintelui CDR: ● să nu mai cauțoneze acțiunile antiromânești ale UDMR ● să întreprindă demersuri pentru scoaterea în afara legii a UDMR.

Marti 6 septembrie

● Emil Constantinescu - președintele CDR: „Inaltele oficialități maghiare, președintele Ungariei, președintele Parlamentului, ministrul de Externe, mi-au declarat fără echivoc că Ungaria nu are pretenții teritoriale asupra României”.

● Cornel Brașu, vicepreședinte al PUNR: „Cel mai grav lucru este că (scrisoarea deschisă a PUNR, n.n.) nu va avea repercusiuni asupra părții maghiare, ci asupra părții române”.

Joi 8 septembrie

● Întâlnire între liderii partidelor din Opoziție și ministrul de Externe al Franței, Alain Juppé ● Markó Béla, președintele UDMR, solicită ca „țările occidentale și instituțiile europene să focă tot ce pot pentru a împiedica manifestarea forțelor xenofobe din România”.

Sediința Biroului Executiv Central al PDSR

● Dumitru Păslaru - purtător de cuvânt: „În PUNR se întâmplă ceva și vom fi, probabil, martorii unor schimbări spectaculoase”. (P.P.)

Războiul sindicatelor

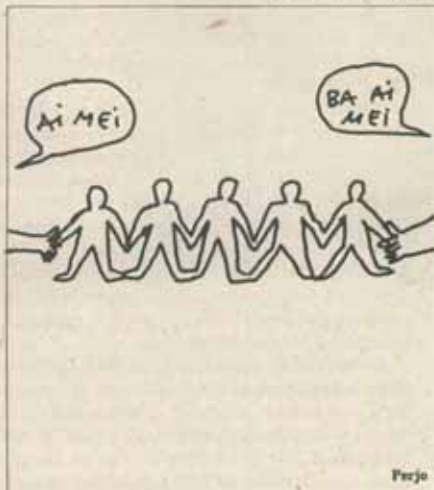
Frământările din CNSLR-Frăția, declanșate de alegerea lui Miron Mitrea în funcția de președinte al Partidului Solidarității Sociale, continuă. PSS este noul nume al Convenției Solidarității Sociale, partid-fantomă înființat de liderii sindicali pentru a le servi ca mijloc de propulsare politică. El a trecut însă în umbră în urma alegerilor din 1992, la care nu a reușit să treacă pragul de 3% pentru a intra în Parlament. Iată-l apărind din nou în atenție. De data aceasta însă, el nu mai este doar o trambulină pentru promovarea lui Miron Mitrea în rîndul virfurilor Puterii, ci și un factor de sciziune a mișcării sindicale și de subordonare a ei PDSR. Miron Mitrea neagă, desigur, orice încercare de apropiere de PDSR, dar nu e un secret că i s-a promis un post de vicepreședinte PDSR în schimbul controlului direct al Puterii asupra sindicatelor.

În replică, Victor Ciorbea a creat un nucleu de inițiativă pentru formarea unei noi confederații sindicale, care se va desprinde din CNSLR-Frăția. Noua confederație se va numi Confederația Sindicatelor Democratice din România și va dobîndi identitate juridică în data de 17 septembrie. Nucleul de inițiativă a semnat un acord cu Convenția Democratică, pentru a se sprijini reciproc și a acționa în comun în viitor. Într-o conferință de presă (7 septembrie 1994), la care au participat și reprezentanți ai CDR, Victor Ciorbea a insistat asupra necesității unei opțiuni politice explicite a sindicatelor și a renunțării la sloganul neutralității. Mișcarea sindicală românească va trebui să depășească faza revendicărilor salariale, care nu sînt suficiente, și să se apropie de implicarea politică a sindicatelor occidentale. Cum la ora actuală în România un sindicalism autentic poate fi practicat doar în Opoziție, a mai spus Victor Ciorbea, Confederația Sindicatelor Democratice din România va colabora cu partidele din Opoziție, în principal cu CDR. Principalele domenii de colaborare CDR-sindicate vor fi la nivelul Parlamentului și al Administrației locale.

Reglarea conturilor în interiorul CNSLR-Frăția nu s-a încheiat încă. Ședința Comitetului Executiv al CNSLR-Frăția din 12 septembrie a votat cu o majoritate covârșitoare (82 voturi pentru, 4 contra și 22 abțineri) suspendarea federațiilor ce și-au exprimat (verbal) dorința de aderare la noua confederație. De asemenea, 100 dintre cei prezenți au votat împotriva ratificării declarației de colaborare cu CDR, doar 16 au fost pentru și 25 s-au abținut. Cu un vot la limită (56 pentru, 47 contra, 30 abțineri) s-a votat compatibilitatea funcțiilor de președinte executiv al CNSLR-Frăția și președinte de partid, ambele deținute în prezent de Miron Mitrea. Rezultatul votului arată, fără urmă de îndoială, că Miron Mitrea are cel mai greu cuvînt. Dar, lovitura de testu: Victor Ciorbea a demonstrat că fuziunea CNSLR-Frăția este nulă din punct de vedere juri-

dic, deoarece Frăția nu a prezentat nici pînă în ziua de azi o documentație clară privind patrimoniul, situația economică și financiară la momentul fuziunii și nu a permis comisiei de control verificarea acestor date, ceea ce încalcă prevederile statute ale acordului de fuziune. Prin urmare, situația împărțirii patrimoniului între noua confederație și restul CNSLR-Frăția apare în cu totul altă lumină. Frăția nu are nici un drept asupra fostului patrimoniu UGSR, administrat pînă acum de CNSLR, mai apoi de CNSLR-Frăția. Or, fără acest patrimoniu, pe care Miron Mitrea credea că îl va administra de aici înainte singur, nu se știe cîți din actualii tovarăși îl vor urma. Răspunsul lui Miron Mitrea la toate acestea a fost: "Cine nu e cu noi, e împotriva noastră".

OANA ARMEANU

Perjo

Admitere 1994

● Anul școlar 1994-1995 oferă aproape 47.000 de locuri în învățămîntul superior față de 18.000 de locuri în '89.

● În București, învățămîntul tehnic nu a reușit să atragă nici măcar un număr de candidați egal cu numărul de locuri scoase la concurs. La Facultatea de Mecanică (Universitatea „Politehnică”), pe 175 de locuri erau 50 de concurenți. La Inginerie managerială și tehnologică, pe 350 de locuri au fost 117 candidați, la Aeronave doar 35 de candidați pe 120 de locuri, iar la Facultatea de Chimie industrială, pentru 250 de locuri erau 25 de concurenți. Singurele facultăți cu mai mult de un candidat pe un loc din UPB sînt: Facultatea de Transporturi, Facultatea de Automatică și Calculatoare și cea de Electronică. Situația din Universitatea „Politehnică” vine să confirme scăderea numărului de studenți în domeniul tehnic de la 107.000 în întreaga țară în anul 1989 la 101.000 în 1993.

● La Universitatea din București au fost 4.200 de locuri scoase la concursul de admitere. Facultatea de Fizică a avut 143 de candidați pe 300 de locuri, la Geologie au fost doar 80 de candidați pe 100 de locuri, iar la

Chimie 200 de concurenți pe 360 de locuri. Cei mai mulți înscriși pentru examenul de admitere au fost la Facultatea de Drept: 6.450 de candidați plus alți 270 aflați la a doua facultate (și care vor plăti taxe) pe 450 de locuri. La Facultatea de Litere, la Limba și literatura română (plus o limbă străină), pe 270 de locuri candidau 1.200 de tineri și, tot la această facultate, pe 50 de locuri la Bioritică erau 617 concurenți. La Comunicații și relații cu publicul au fost 200 candi-

dați/25 de locuri. Tot în cadrul Universității, la Geografie s-au înscris 1.097 candidați/120 locuri, la Filosofie 648 candidați/70 locuri, la Istorie 747 candidați/140 locuri și la Sociologie, Psihologie, Pedagogie au fost 1.935 concurenți/310 locuri. Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” a avut pentru examenul de admitere 400 de locuri și 1.000 de candidați la Medicină generală și pentru Farmacie 60 de locuri la 300 de candidați.

● Institutul de Arhitectură „Ion Mincu” a avut pe 120 de locuri 288 de candidați, dintre care mai mult de jumătate au fost eliminați în urma probei de desen.

● La Academia de Științe Economice, pe 3.500 de locuri au fost 9.467 concurenți, cărora li s-au mai adăugat 449 de candidați (absolvenți a unei facultăți).

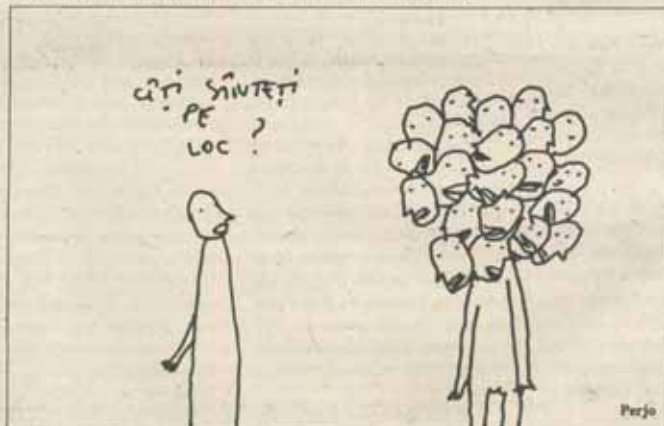
Observăm un refuz masiv din partea tinerilor față de facultățile tehnice. Toate aceste migrații către o facultate sau alta au o explicație mai mult sau mai puțin logică. Decanul Facultății de Litere, dl. Paul Cornea, le explică prin încercarea tinerilor de a-și asigura un viitor loc de muncă. Dl. Paul Cornea crede că există și un coeficient important de rea informare (în sensul că oamenii nu sînt bine lămuriți în ce privește domeniul de activitate pe care-l aleg). Într-un sondaj de opinie inițiat în rîndul studenților de la Bibliologie, marea lor majoritate au recunoscut că au ales această secție la întîmplare!

Decanul Facultății de Drept, profesorul Corneliu Birsan, crede că există pericolul de a se ajunge, în 4-5 ani, la o inflație de juriști, așa cum în prezent ne confruntăm cu inflația de ingineri. Sînt foarte multe facultăți de Drept în țară, alte de stat cit și particulare (acestea din urmă în număr de 63), ceea ce va duce la creșterea mult prea rapidă a numărului de juriști, afirmă profesorul Birsan. Cele de stat s-au înființat la Sibiu, Craiova, Oradea, Reșița, Tirgu-Jiu, Constanța, Timișoara, Galați, Alba Iulia, Suceava, Tirgu-Mureș, lor adăugîndu-li-se cele tradiționale din București, Cluj, Iași.

Lipsa unui număr suficient de juriști (după opinia rectorului Universității Ecologice) va persista pînă în anul 2010.

Prodecanul Facultății de Transporturi din cadrul UPB, profesorul I. Făgășeanu, opinează că în patru-cinci ani vom fi confrunțați cu o acută lipsă de ingineri (afirmație des-întîlnită în ultimii patru ani).

RĂZVAN BUTARU

Perjo

Consiliile de Administrație ale

RALUCA STROE-BRUMARIU

Parlamentul **încalcă** primul legile

Legea privind organizarea și funcționarea societăților române de Radio și Televiziune a intrat în vigoare la 18 iunie a.c., odată cu publicarea ei în Monitorul Oficial.

Conform art. 49 al legii, consiliile de administrație ale celor două societăți urmau să se constituie în termen de 60 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial, deci până la data de 17 august. Alegerea acestora a fost amânată pentru sfârșitul lunii septembrie, sau chiar începutul lui octombrie, pe motiv că Parlamentul se afla în vacanță.

Constituirea noilor consilii de administrație va determina o diminuare a subordonării celor două instituții publice față de Putere și o regândire a structurii și funcționării acestora.

Personalul de specialitate din Radio și Televiziune a fost singurul care s-a înscris în termenul legal de depunere a listelor cu propuneri pentru consiliile de administrație. Astfel, luni 25 iulie, Sindicatul Liber din RTVR, condus de Dumitru Iuga, a propus liste cu câte 4 candidați în fiecare instituție. Interesant este de observat că în timp ce candidații din TV – personalități remarcabile din domeniul culturii și presei (Gabriel Liiceanu, Lu-

La sfârșitul lunii august, PNTCD, PL '93 și Președinția au înaintat la rândul lor Parlamentului propriile propuneri.

Consiliul de administrație al fiecărei societăți se compune din 13 membri, desemnați prin votul majorității deputaților și senatorilor în ședința comună a celor două Camere. Din cei 13 membri, Parlamentul poate înainta propuneri pentru 8 locuri, Președinția și Guvernul pentru câte un loc fiecare, personalul de specialitate din cele două instituții pentru două locuri și grupul parlamentar al minorităților naționale pentru un loc.

Listele de candidați sînt înaintate birourilor permanente ale Senatului și Camerei, care le trimit comisiilor pentru cultură, arte și mass-media. Acestea vor decide, în ședința comună și cu votul a 2/3 din membrii lor, asupra candidaților propuși.

În iulie, liderii grupurilor parlamentare s-au întâlnit pentru a stabili cine are dreptul să facă propuneri și câte locuri din cele 16 (8 la Radio și 8 la TV) revin Puterii și cîte Opoziției, și s-a convenit ca 10 candidați să fie propuși de majoritate și 6 de Opoziție. Biroul Permanent proaspăt ales a decis marți 6 septembrie ca raportul să rămîna de 5 la 3 pentru ambele societăți și a cerut Comisiei pentru cultură să redacteze pînă la 26 septembrie raportul

Propus de Ion Iliescu

Marius Gurau

privind audierea și selectarea candidaților.

Birourile permanente au stabilit totodată grupurile parlamentare care au dreptul să propună candidați pentru consiliile de administrație. Cele 9 locuri din fiecare consiliu de administrație pentru care partidele parlamentare urmează să facă propuneri (aici este inclus și locul ce revine minorităților) vor fi repartizate astfel:

- PDSR – 3 locuri (6 propuneri)
- PNTCD – un loc (două propuneri)
- PD – un loc (două propuneri)
- PUNR – un loc (două propuneri)
- PL '93 – un loc (două propuneri)
- PRM/PSM – un loc (două propuneri)
- UDMR/Minorități – un loc (două propuneri)

Audierile în comisii reunite vor începe după 12 septembrie, data limită pentru depunerea listelor cu candidați însoțite de dosarele complete ale acestora. Birourile permanente au convocat deja pentru 28 și 29 septembrie o ședință comună a celor două Camere pentru alegerea membrilor noilor consilii de administrație din Radio și TV. PDSR, PUNR, PRM și PSM nu au respectat termenul de 12 septembrie, candidații acestor partide nefiind nominalizați pînă la acea dată. De altfel membrii comisiei consideră că sfârșitul lunii septembrie nu este un termen realist pentru alegerea noilor consilii.

Mircea Dinescu

Propus de SRLTV

RADIO

cian Pintilie, N.C. Munteanu și Octavian Paler) – proveneau exclusiv din afara instituției, la Radio, cu excepția poetului Mircea Dinescu, candidații fuseseră selectați din interior. Primul pe lista Radio-ului era, de altfel, înasuri directorul instituției, Eugen Preda, ceilalți doi candidați fiind Emilian Georgescu și Ilie Mihai, redactori.

Candidații susținuți de SRLTV au câștigat scrutatul cu un punctaj impresionant. Radu George Serafim, directorul departamentului „Viața spirituală” din TV, a trimis comisiilor pentru cultură a celor două Camere un protest privind alegerea candidaților din instituție, alegere care în opinia acestuia ar fi ilegală deoarece la vot nu a participat numai personalul de specialitate, ci toți angajații instituției, de la director pînă la portar. Comisiile au decis să nu țină cont de această sesizare.

Pensionarul Hegedus – readus ca director în Ministerul Culturii

Monitorul Oficial de săptămîna trecută (nr. 239) a publicat noua schemă de funcționare a Ministerului Culturii. Din cele trei posturi de secretar de stat a rămas unul singur: cel ocupat de Mihai Ungheanu. În directia subordine a acestuia se află Direcția pentru minorități naționale și Direcția relații culturale internaționale. Cele 6 direcții generale (așezăminte culturale, teritoriu; instituții de spectacole și concerte; resurse financiare și dezvoltare; management, strategie culturală și privatizare; protecția culturii scrise; protecția și valorificarea patrimoniului cultural) au fost transformate în direcții simple. S-au păstrat două direcții generale: arte și programe culturale; strategie, management cultural, resurse și investiții.

Directia generală arte și pro-

grame culturale are în subordine alte patru direcții: așezăminte culturale, teritoriu; instituții profesionale de spectacole și concerte; patrimoniul național; cultură scrisă. După cum se vede, Direcția arte vizuale și Direcția muzică au ieșit din schemă. Numele noului director general este încă ținut secret.

Dacă e însă să dăm crezare zvonurilor, candidații pentru acest post sînt: Mircea Mihai (arhitect) și Stelian Cîrstoian (fostul director al Direcției așezăminte culturale). Director al Direcției generale strategie, management cultural, resurse, investiții a fost numit deja, de la 1 septembrie, Ladislau Hegedus, bine cunoscut intelectualilor de pe vremea Suzănicăi Gidea și a faimoasei „Cîntarea României” de care se ocupa direct. Practic, domnul Hegedus va răspunde

de cea mai importantă direcție generală din Ministerul Culturii. El va avea în subordine direcțiile: strategie culturală, prognoză, management; resurse financiare; dezvoltare-investiții; resurse umane, salarizare.

Cînd Nicolae Văcăroiu a dispus restructurarea ministerelor, el a afirmat că pensionabili sînt primii vizati de această măsură. Gurile rele au susținut însă că restructurările vor fi gîdite exclusiv pentru eliminarea din ministere a celor care gîndesc altfel decît actuala conducere de stat și de partid. Cine a avut dreptate, nu e greu de văzut. Hegedus a depășit vîrsta pensionării. El a fost adus însă în minister la solicitarea expresă a domnului Iliescu, care, se spune, îi este îndatorat încă din perioada cînd conducea Editura Tehnică. (P.D.)

TVR se decide la „Casa Poporului“

N.C. Munteanu

Propus de SRLTV

Candidații propuși de SLRTVR pentru TVR:

Gabriel Liiceanu – filosof, scriitor; din 1990 director al Editurii „Humanitas“.

Lucian Pântilie – regizor de teatru și film.

Octavian Paler – scriitor; fost director al RTVR și apoi al ziarului „România liberă“.

Neculai Constantin Munteanu – ziarist, redactor al postului de radio „Europa Liberă“.

Candidații propuși de SLRTVR pentru Radio:

Eugen Preda – director general Radio.

Ilie Mihai – redactor Radio.

Emilian Georgescu – redactor Radio.

Mircea Dinescu – poet; din 1990 până în 1994 președinte al Uniunii Scriitorilor.

Candidatul propus de Guvern pentru TVR:

Lista candidaților propuși de instituțiile desemnate prin lege

Dorin Suciu – ziarist; redactor la TVR și corespondent al acesteia la Budapesta.

Candidatul propus de Guvern pentru Radio:

Ioan Roșca – ziarist la „Curierul Național“. Din 1994 purtător de cuvânt al Guvernului.

Candidații propuși de PNȚCD pentru TVR:

Ion Caramitru – actor; președintele UNITER.

Vartan Arachelian – scriitor și ziarist; redactor la TVR.

Candidații propuși de PNȚCD pentru Radio:

Ioan David – ziarist; redactor la Radio România-Actualități, corespondent la Parlament.

Apostol Stan – istoric, cercetător științific la Institutul „Nicolae Iorga“; colaborator al ziarului „Cotidianul“.

Candidații propuși de PL '93 pentru TVR:

Constantin Bălăceanu-Stolnici – medic; director, până în iarna lui 1994, al Institutului de Geriatrie „Ana Aslan“; membru în conducerea PL '93.

Ludovic Orbán – inginer; membru în Comitetul Director al PL '93.

Candidații propuși de PL '93 pentru Radio:

Alexandru (Ducu) Bertzi – inginer; compozitor și interpret de muzică folk.

Mihai Iacobescu

Candidatul propus de PD pentru TVR:

Horia Murgu – profesor la Academia de Teatru și Film. Fost membru în CNA.

Candidații propuși de PD pentru Radio:

Radu F. Alexandru – publicist, consilier al PD.

Costin Diaconescu – redactor la revista „Panoramic TV“.

Ion Caramitru

Propus de PNȚCD

Candidații propuși de UDMR pentru TVR:

Boros Zoltán – redactor-șef al redacției maghiare din TVR.

Gálfalvi Zsolt – redactor-șef la „A Hét“.

Candidații propuși de Grupul minorităților naționale altele decât cea maghiară pentru Radio:

Dumitru Avakian – critic muzical.

Petre Mocenco

Candidatul propus de Președinției pentru TVR:

Paul Dobrescu – consilier prezidențial

Candidatul propus de Președinției pentru Radio:

Marius Guran – consilier prezidențial

Propus de Ion Iliescu

Paul Dobrescu

„Respingem tirgiuala politică pe seama TVR“

Intrebat ce părere are despre candidații propuși de formațiunile politice, Dumitru Iuga, președintele SLTVR, ne-a declarat: „Am avut săptămîna trecută o întâlnire cu organizațiile civice din Convenția Democrată, pe tema susținerii unor candidați unei de către CDR. Totodată, considerăm că cei 8 membri ai Consiliului de administrație ce vor fi propuși de partide nu trebuie să poartă amprenta grupurilor parlamentare și nici să nu fie din Televiziune. Ei nu trebuie să reprezinte partidele, ci Parlamentul“. În acest sens, Dumitru Iuga a demarat o campanie de susținere a propriilor idei în rîndul Opoziției, dorind schimbarea metodologiei de alegere a celor 8. „Respingem tirgiuala politică pe seama Televiziunii și propunem o metodologie care să respecte spiritul legii. Pe lângă calitățile morale, profesionale și manageriale, candidații nu trebuie să aibă vreun partid în ceafă. Sper să prevaleze rațiunea. În ce mă privește, nu e loc de tirgiuală“ – a încheiat Dumitru Iuga. (MARIAN CHIRIAC)

Fundația Soros pentru o Societate Deschisă anunță

Programul de Finanțare a Lucrărilor de Cercetare pe anul 1995 RESEARCH SUPPORT SCHEME

Acest program al Universității Central Europene – Colegiul Praga – sprijină proiecte individuale originale, precum și pe cele ale universităților, academiilor și institutelor de cercetare, în disciplinele de studiu ale Universității, cu accent pe problemele Europei Centrale și de Est. Temele de cercetare vor fi de preferință în următoarele domenii:

ARTĂ – Studii comparative asupra artei și arhitecturii regionale;

DEMOGRAFIE, ECOLOGIE UMANĂ ȘI DEZVOLTARE – Creșterea populației, distribuția în teritoriu și migrația populației din perspectiva mediului înconjurător; Urbanizarea; Emigrarea inteligentă;

ECONOMIE – Studii asupra economiei tranziției, ca argument împotriva datelor empirice;

EDUCAȚIE – Educația într-o lume transformată de tehnologie;

STUDII EUROPENE – Europa Centrală și Uniunea Europeană: probleme și controverse;

ISTORIE – Studiul recent deschiselor arhive, pentru o mai bună înțelegere a fenomenelor socio-politice contemporane;

DREPT – Bazele legislative ale pieței; controlul legal exercitat de guvern și de administrația locală;

LINGVISTICĂ – Fenomenul lingvistic în societățile în schimbare – aspecte sociale; interrelații;

LITERATURĂ – Studii comparative;

FILOSOFIE – Noua etică a economiei de piață;

ȘTIINȚE POLITICE – Armatizări și controverse în procesul construirii unei societăți democratice;

SOCIOLOGIE ȘI PSIHLOGIE SOCIALĂ – Procese de

globalizare; integrare/dezintegrare și excludere socială; tranziție socială și identitate socială.

O atenție specială se va acorda studiilor comparative și multidisciplinare. Cercetătorii sunt invitați la o abordare cât mai profundă și originală a dinamicii tranziției și a dezvoltării viitoare a societății.

Sprijinul financiar se va acorda pentru o perioadă între șase luni și maxim doi ani și va viza două tipuri de proiecte:

Burse Individuale – care se referă la finierii specialiști sau personalități academice și cadre universitare. Ei vor primi o ștudenție lunară valabilă în funcție de calificare și experiență;

Burse Colective – ale unor grupuri de specialiști din cel puțin două țări, care studiază o temă comună dintr-o perspectivă multinațională. Sumele acordate variază în funcție de scopul proiectului și numărul cercetătorilor implicați; condiții locale, situația persoanelor implicate.

Bursa va varia între 505 și 5005 pe lună. Pentru ambele tipuri de burse se acoperă și cheltuielile suplimentare (călătorii, documentare etc.) efectuate în scopul cercetării.

Informații suplimentare și formulare necesare înscrierii pot fi obținute de la sediile Fundației Soros din țară. Formularele trebuie completate în limba engleză.

Termenul limită pentru depunerea acestora este 15 octombrie 1994. Răspunsurile vor fi date în luna mai, 1995. Coordonator: Livia Constantinescu – pentru București.

Adresele Fundațiilor Soros din țară:

■ **București:** Calea Victoriei 155, Bl. D1, sc.7, et. 3.; Tel.: (01) 659.07.20; 659.13.21; Fax: (01) 312.27.45.

■ **Cluj** – administrația: Str. Galaxiei 1A, CP 1084, 3400 Cluj; Tel.: (064) 19.40.83; 19.40.82; 19.40.64; Fax: (064) 19.40.83.

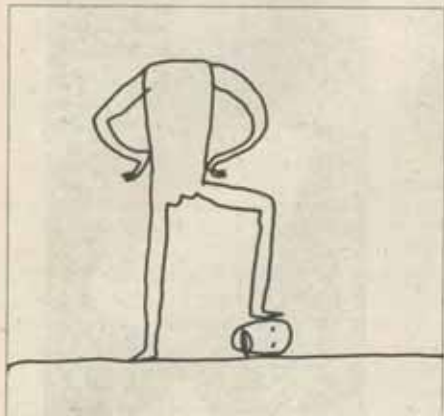
■ **Iasi:** B-dul Copou 19, 6600 Iasi; Tel.: (032) 14.69.35; 14.72.41; 14.78.04; 14.55.30; Fax: (032) 14.71.00.

■ **Timișoara:** Str. Semenic 10, 1900 Timișoara; Tel./Fax: (056) 19.99.60; 19.24.93.

STRESUL

III

A. Dezvoltarea sentimentului de control în viața dumneavoastră

Incapacitatea de a avea un grad mare de autonomie în viață duce la tensiune și stres. Autonomia înseamnă libertatea de a-ți urma treburile în viață și de a-ți conduce afacerile așa cum crezi de cuviință.

Oamenii sănătoși din punct de vedere emoțional își controlează în mare măsură întâmplările vieților lor. Au inițiative și acționează. Nu așteaptă norocul, ci îl creează. Ei consideră viitorul deschis. Apreciază totul ca bun și decent și nu reacționează exagerat la solicitările normale de zi cu zi.

Citeva sugestii pentru a căpăta un control mai bun asupra propriei vieți:

1. **Confrunțați-vă în mod direct, deschis cu problemele, în loc să le ocoliți.** De cele mai multe ori este mai bine să acționați și să depășiți impasul decât să amînați și să vă perplexiți în acest timp.

2. **Trăiți în prezent și așteptați cu nerăbdare viitorul.** Reconciliați-vă cu dumneavoastră înșivă. Nu pierdeți timp prețios sau energie gîndind ce ați fi putut face în trecut mai bine. În legătură cu trecutul nu se mai poate face nimic. Hotărîți-vă să fiți fericiți azi, să faceți tot ce se poate cu ce aveți la îndemînă - familie, slujbă, prieteni. În fiecare dimineață, cînd vă treziți, încercați să începeți ziua ca și cum ați deschide o pagină nouă. Simțiți-vă ca și cînd ați fi liber să acționați și să faceți ce vă place. Puteți alege să fiți vesel sau trist. Puteți hotărî să fiți iubitor și atent sau nesuferit și egoist.

3. **Nu încercați să fiți totul pentru toți cei din jur, acceptînd orice rugăminte de a participa la muncă voluntară.** Un conducător are nevoie de puțin timp, în fiecare zi, ca să se deconecteze și să se bucure de familie și de prieteni. Seara, participarea la prea multe obligații civice și publice mărește stresul. În schimb, vă puteți concentra asupra cîtorva proiecte voluntare care vă fac plăcere.

4. **Gîndiți pozitiv.** Încercați să faceți acest lucru în mai multe feluri, în fiecare zi. Mai întîi obișnuiți-vă și căutați calitățile oamenilor din jurul dumneavoastră și apoi lăsați-i să știe ce gîndiți despre ei.

Al doilea mod de a vă concentra asupra aspectelor pozitive ale vieții este ca din cînd în cînd să vă lăsați mintea să rătăcească spre o întâmplare sau o ocazie din trecut care a fost deosebit de plăcută. Astfel de imagini eliberează tensiunea și creează un sentiment de căldură și dragoste.

5. **Revedeți-vă stilul de viață, pentru a hotărî dacă merită cu adevărat să suportați stresul și tensiunea ce apar din lupta continuă de a avansa în ierarhia de conducere.** Dacă sînteți de părere că banii pot cumpăra mulțumirea, vă îndreptați spre o mare dezamăgire. Bani doar netezesc drumul, dar nu cumpără prieteni și afecțiunea familiei. Acestea le puteți avea doar găsindu-vă timp să iubiți și să fiți atent cu ceilalți.

Fiți realist în privința posibilităților în carieră. Nu toată lumea poate conduce firma. Într-un anumit moment al vieții trebuie să fiți conștient de ceea ce puteți realiza cu adevărat. Stabiliți o limită la ceea ce sînteți dispus să faceți pentru a avea succes în carieră.

6. **Nu folosiți medicamente sau alcool pentru a recîștiga controlul asupra vieții dumneavoastră.** Ele vă pot face mai mult rău.

B. Păstrați obiceiurile bune pentru sănătate

Vă amintiți cum arătați în liceu și facultate? Probabil că erăți cu 10-15 kg mai slab, dar în formă. Vă simțeați bine din punct de vedere fizic, și acest lucru vă influența întreaga atitudine față de viață. După opinia doctorului Ralph LaForge, director al Departamentului de medicină preventivă (Sharp Memorial Hospital), „Inițiind doar o singură activitate sănătoasă - gimnastica -, veți începe să adoptați, fără a face nici cel mai mic efort, o întreagă gamă de comportamente sănătoase. Veți mânca mai bine, veți dormi mai bine și vă veți îngriji mai bine. Ca urmare, veți constata o îmbunătățire a părerii despre propria persoană”. Toate aceste binefaceri ale gimnasticii vă ajută să moderați stresul.

Un alt medic este de părere că „Exercițiile fizice practicate la o vîrstă medie pot întîrzi îmbătrînirea fiziologică. Ele par să lungescă viața cu un an sau doi. Se poate spune că pentru fiecare oră de activitate vă prelungeți viața cu acea oră - și poate cu încă două pe deasupra”.

Una din scuzele cel mai des auzite pentru a nu face exerciții fizice este că „iau prea mult timp”. De fapt, testele medicale arată că nu este nevoie de mult timp ca să te menții în formă. Exercițiile potolesc hormonii care produc stres. Cincisprezece minute de exerciții serioase pot calma mai mult decît medicamentele puternice. Exercițiile aerobice (înot, jogging, ciclism și mers în pas alert) sînt moduri ideale de luptă împotriva stresului, pentru că ele determină o creștere a ritmului inimii și respirației, fără a adăuga o presiune exagerată asupra inimii. Combinația dintre lipsa de mișcare, somnul insuficient și tendința de a mîncea mult are un singur rezultat: o sănătate subredă. O soluție ar fi practicarea joggingului dimineața sau folosirea sălii de gimnastică.

Dacă doriți să adoptați un program regulat de exerciții fizice de întîrțire, iată cîteva reguli de care trebuie să țineți seama:

1. **Faceți o încălzire înainte de a începe exercițiile mai grele; puteți face cîteva exerciții de întîndere în acest sens.**

2. **Începeți încet și mergeți treptat spre un program mai extins.**

3. **După exerciții, stați cel puțin cinci minute să vă relaxați.** Inima este deja stresată de tensiunea mărită. Un duș rece făcut imediat după terminarea exercițiilor fizice stimulează mai mult inima, ceea ce poate fi periculos. Dacă nu sînteți prea obosit, cel mai bun timp pentru exerciții este la sfîrșitul unei zile de lucru. Este un mijloc excelent de a înlătura stresul acumulat în timpul zilei. Ajută și somnul. Singurul inconvenient al exercițiilor făcute seara este acela că stimulează pofta de mîncare. Și o masă consistentă nu este recomandabilă, fiindcă organismul nu are timp suficient să ardă calorile.

Încă ceva despre exercițiile fizice: dacă nu le faceți cu plăcere și le considerați o altă povară, pot fi nocive din cauza presiunii suplimentare pe care o exercită asupra inimii.

Alte indicații pentru o sănătate bună ar fi:

- Nu fumați.
- Mențineți-vă la o greutate mai mică.
- Micsorați consumul grăsimilor din regimul alimentar.

Carnea, ouăle, brînză și înghețata conțin mult colesterol, și colesterolul provoacă boli ale inimii și cancer. Unii cercetători susțin că cel mai bun mijloc de luptă împotriva cancerului este evitarea grăsimilor și consumarea cit mai multor alimente fibroase (cereale, legume și fructe proaspete), fără a exagera însă. Un regim pe termen lung și constant format din alimente care conțin beta-caroten (morcovi, roșii, spanac, sparanghel și pepene galben) ajută la inhibarea cancerului. Legume precum varza, conopida și varza de Bruxelles au efecte similare.

4. **Păstrarea unui program regulat de somn.** Ceea ce conținea mai mult este nu timpul, ci regularitatea somnului. Modificarea frecvenței a programului de somn lasă impresia de oboseală permanentă și micșorează rezistența la răceli și gripe.

5. **Eliminați sarea din mîncare.** Astăzi, oamenii consumă de 20-50 ori mai multă sare decît este necesar. Excesul duce la ridicarea tensiunii. Preparațiile pe care le cumpărăm au deja un conținut ridicat de sare, deși uneori nu simțim acest lucru. Deci, pentru a reduce conținutul de sare din hrană, nu mai adăugați sare în mîncare, consumați cit mai multe fructe și legume proaspete și reduceți consumul de cartofi prăjiți, biscuiți sărați și nucii.

6. **Reduceți consumul de băuturi care conțin multă cofeină: cafea, ceai și Cola.** Excesul de cofeină contribuie la apariția ulcerului și cancerului.

Fundația Soros pentru o Societate Deschisă
 împreună cu **Fondul Know How al Guvernului Britanic**
 și cu **International Book Development - Londra** anunță

Seminarul de marketing și vânzare pentru firmele de editură, distribuție și vânzare de carte din România, intitulat „ÎN OBIECTIV - CLIENTUL”

Seminarul se va desfășura în perioada 23-28 octombrie 1994 la Sinaia - Complexul „Economat”. Pentru informații suplimentare și procurarea formularelor de înscriere vă rugăm să vă adresați la sediul Fundației Soros din București, Calea Victoriei nr. 155, bloc D1, scara 7, etaj 3; Telefoane: (01) 659.07.20; 659.13.21; 659.74.27; Fax: (01) 312.27.45.

Termenul limită de depunere a formularelor completate este 5 octombrie 1994.

CAIRO: în discuție, viitorul populației

Cu greu ar fi putut alege Națiunile Unite un loc mai adecvat desfășurării Conferinței Internaționale asupra Populației și Dezvoltării decât aglomeratul și haoticul Cairo. Aăpostind 14 milioane de suflete, capitala Egiptului arată cât se poate de clar consecințele inexorabile dorințe omenești de a avea copii. În Cairo, spațiul liber pe cap de locuitor trebuie măsurat în centimetri pătrați, iar cei mai nevoiași dintre cetățeni își construiesc adăposturi pe acoperișuri, în cimitire și pe maidanele orașului.

Totodată, Cairo este asaltat cu programe pentru controlul natalității provenind de la toate mișcările politice, religioase și culturale. Președintele egiptean Hosni Mubarak a depus eforturi considerabile - încununate de oarecare succes - pentru a diminua sporul natural al țării sale, iar guvernul este mândru să găzduiască o conferință menită să atragă până la 20.000 de participanți, inclusiv câțiva șefi de state. Pe de altă parte, conducătorii musulmani fundamentalisti prezintă lucrurile diferit, atrăgându-și prozeliti prin denunțarea conferinței drept „un asalt sionist și imperialist contra Islamului”.

Deși organizatorii nu sînt de aceeași părere, ei admit că scopul adunării este determinarea unei schimbări radicale în politica demografică a lumii. Timp de 3 ani, reprezentanții a 180 de națiuni au pregătit terenul prin întâlniri preliminare la care - ca o nouă etapă absolută - au solicitat și contribuții substanțiale din partea organizațiilor de femei. Planul rezultat gravitează în jurul ideii conform căreia soluția pentru atenuarea înmulțirii populației ar fi îmbunătățirea statutului femeii în lume. Planul, care se bucură de sprijinul Statelor Unite, necesită alocarea a 17 miliarde dolari anual, până la sfîrșitul secolului, pentru o serie de programe locale care ar oferi femeilor mai multe facilități în educație, acces mai eficient la serviciile de planificare familială și o asistență medicală îmbunătățită. Există de asemenea și propuneri pentru finanțarea unei campanii menite

să crească responsabilitatea bărbaților în problemele contracepției, a creșterii copiilor și chiar a muncilor casnice. Nafis Sadik, director al Comisiei Națiunilor Unite pentru Populație și principala forță din culisele conferinței, declară: „Acordăm o atenție deosebită problemei egalității între sexe și dorim ca femeile să își poată controla efectiv viața. În special viața sexuală”. Această abordare a atras imediat obiecția susținătorilor planificării familiale tradiționale, îngrijorați de perspectiva canalizării de fonduri pentru o agendă feministă în detrimentul clasicele metode de control al natalității.

Limbaajul folosit a atras de asemenea protestele prompte și energice ale Vaticanului, care consideră că se solicită astfel nu numai acces la metode artificiale de contracepție, ci și permiterea la cerere a avorturilor. La o întâlnire de acum câteva luni cu Sadik, Papa Ioan Paul al II-lea a condamnat avortul numindu-l „un rău teribil” și a calificat planul propus ca fiind „un proiect al morții sistematice”. Sadik spune că planul conferinței nu recomandă și încurajează avortul, ci pur și simplu afirmă că milioanele de avorturi din fiecare an ar trebui făcute în condiții de maximă siguranță pentru femeile care recurg la această practică.

Opoziția Vaticanului era de așteptat, dar nu și alierea sa cu șefii musulmani. Căutînd sprijin pentru luarea de poziție ale Papei împotriva conferinței, reprezentanții săi s-au întâlnit în această vară cu lideri din câteva țări arabe, printre care Iranul și Libia. Lăsînd la o parte ideile rigide despre rolul femeii, islamicii dezaproba practica avorturilor, ceea ce a făcut ca mesagerii Vaticanului să fie primiți cordial.

În cazul în care disensiunile subminează efortul crucial de a se ajunge la o înțelegere privind modalitățile de slăbire a presiunii demografice, va fi o tragedie. Numărînd în prezent 5,7 miliarde de oameni, populația globului sporește anual cu 94 milioane, putînd ajunge în anul 2050 la 10 miliar-

de dacă nu intervine fie un control demografic, fie foamete, războaie sau mormine. Presiunea demografică amplifică deja mizeria umană provocată de războaie, răsturnări politice și dezastre naturale, începînd cu Rwanda și Somalia și sfîrșind cu Haiti și Cuba.

Optimismii spun că declinul natural al natalității ar putea dezamorsa bomba demografică. Dar populația a devenit atât de numeroasă încît chiar un spor natural modest produce creșteri imense. Iată, de pildă, cazul Chinei, unde politica draconică de control al nașterilor a redus sporul de creștere anuală la 1,4%, atât cît are și Canada. Cu toate acestea, China are deja 1,2 miliarde locuitori, populația sa sporește anual cu 17 milioane - jumătate din populația Canadei. Lester Brown de la Worldwatch Institute din Washington se întreabă cine va furniza hrana pentru cei 300 milioane de chinezi care se vor adăuga în următorii 30 de ani. El arată că în anul 2030 China ar putea consuma întregul surplus de cereale produs azi în lume doar pentru a satisface cerințele de bază ale populației sale.

Implicațiile sumbre ale acestei aritmetici sînt evidente pentru toată lumea, chiar și pentru oponenții conferinței de la Cairo. În Iran, unde unele oficialități sprijină Opoziția Vaticanului, guvernul încurajează de mai mulți ani planificarea familială. Însași comisia consultativă științifică a Vaticanului a avertizat asupra amenințării unei creșteri demografice necontrolate.

Totuși, alianța catolico-musulmană a obiectat vehement la soluții propuse de Națiunile Unite. Papa consideră că planul reflectă o viziune a sexualității care dă intimitate individului asupra familiei. Astăzi e mai urgent ca niciodată să reacționăm împotriva modelelor de comportament rezultate dintr-o cultură hedonistă și permisivă”, spune el. Iar intelectualul egiptean Mustafa Mahmoud califică planul drept „un dispozitiv bine pus la punct pentru a distruge identitatea religioasă (musulmană)”.

Timothy Wirth, subsecretar de stat al SUA și unul dintre șefii delegației americane la Cairo, neagă temerile că planul Națiunilor Unite ar căuta să impună valorile occidentale altor culturi: „Fiecare prevedere din document se adaptează la cultura, religia și legile fiecărei țări. Nu Națiunile Unite vor decide ce poate face o anumită cultură”.

Delegații la Cairo au avut în față două opțiuni majore: să aprobe esența planului propus, și să oblige astfel Vaticanul și aliații săi la declarații separate, sau să încerce găsirea unui limbaj comun care să apianeze conflictul, așa cum se întîmplă de cele mai multe ori în cazul documentelor Națiunilor Unite. Dar nevoia de consens reduce planul de acțiune la palede și inofensive liste de intenții care - după ceremonii de semnare - se pierd rapid într-o ignoranță birocratică. Prolungirea indeciziei în problema demografică se poate dovedi un dezastru. Vorbînd recent la Washington, Henry Kendall de la Massachusetts Institute of Technology, laureat al premiului Nobel pentru fizică, observa: „Dacă nu vom controla populația în mod just și uman, atunci o va face în locul nostru natura, dar o va face în mod brutal”.

Traducere și adaptare de Vlad Vieru
(După „Time International”)

CAIRO

● Peste 10.000 de delegați guvernamentali din 150 de țări, reprezentanți ai organizațiilor non-guvernamentale și ai mass-media, au participat la Cairo la așezarea dezbaterii asupra drepturilor sexuale (și aici îndeosebi asupra problemei avortului), a egalității între sexe și a dreptului reunificării familiilor de imigranți.

● Cifrele cele mai des repetate au fost 8.25, respectiv capitolul 8, paragraful 25 al proiectului de program prin care se va „stabilii” populația globului în următorii 20 de ani (7,27 miliarde locuitori până în anul 2015; populația actuală este de 5,67 miliarde). Acest document cîntărește ceva mai bine de o jumătate de kilogram.

● Au fost discutate nu mai puțin de patru variante ale punctului 8.25. Fraze, cuvinte și virgule au fost mutate cu frenesie dintr-o parte într-alta a textului, încercîndu-se realizarea unei unități de opinie a tuturor participanților. Cu numeroase rezerve, fundamentalistii islamici și Sfîntul Scaun au acceptat o variantă finală, Vaticanul accentuînd că avortul nu trebuie înțeles ca un mijloc de planificare familială.

● Extrem de aprinse au fost dezbaterile pentru stabilirea dreptului la unificarea familială. Țările mai puțin dezvoltate au cerut celor puternice industrializate respectarea drepturilor omului în acest domeniu, după ce stîția ani rolurile au fost inversate. În cele din urmă s-a renunțat la fraza „dreptul la reunificarea familiei”, acceptîndu-se totuși că reunificarea este o chestiune vitală.

● Cine și-ar fi putut imagina că o săptămînă de discuții despre sex poate fi atât de plictisitoare, a declarat un reprezentant al delegației americane. Iar un înalt prelat din partea Vaticanului se consideră discriminat, „deoarece eu, ca celibatar, am dreptul să decid asupra numărului copiilor mei - care este zero, și asupra momentului cînd pot să o fac - niciodată. Am doar probleme de a opta asupra locului”.

MARIAN CHIRIAC

BERNARD PAQUETEAU

„Congelatorul“ ideilor false: NAȚIONALISM și COMUNISM IV în EUROPA DE EST

Tensiunile naționaliste declanșate în Est după 1989 s-au păstrat în congelatorul istoriei din perioada interbelică? Fostul director al Centrului Cultural Francez din Cluj, Bernard Paqueteau, acum profesor la Universitatea din Montpellier, respinge, cu argumente convingătoare, această opinie curentă printre analiștii occidentali ai Estului.

Individul comunitarist – creație a partidului-stat

Clastrarea socială generalizată produce naționalism „prin excludere”. Iar limitarea orizonturilor de comunicare duce, în plus, la necunoașterea altor grupuri sociale, nefiind propice formării unor indivizi deschiși și cu gândire autonomă.

Constituită ca o serie de societăți paralele dominate de partidul-stat, societatea comunistă s-a ridicat pe ruinele societății civile. Indivizii sînt preluați de colective specializate și de partidul-stat care a proiectat aceste colective: ei trăiesc într-o stare permanentă de dependență și de compromis față de grupările cărora le aparțin. Se creează astfel un tip uman descris de Alexandr Zinoviev și de Iuri Levada, nu atât comunist (proiectul de edificare a „omului nou” a fost abandonat destul de repede), cit „comunitarist” (A. Zinoviev). Un individ indiferent față de orice ideologie, dezorganizat și frustrat, autoizolat și dependent în același timp de colectivul care îl pune la dispoziția unui stat paternalist. La timpul potrivit, el va furniza batalioane compacte de alegători pentru mișcările național-populiste.

Prezenta analiză poate fi completată cu cea a naționalismului ca efect al vidului politic lăsat de comunism, propusă de Pierre Kende. „Timp de decenii (explicit istoric) regimurile staliniste și post-staliniste au extirpat din conștiința socială reperele unei acțiuni autonome, valorile diferite de comunism și care s-ar fi putut opune puterii statale hipercentralizate. Stalinismul ca doctrină amplificase importanța statului, instituind în același timp o confuzie savantă între stat, societate și comunitate. Statul totalitar se revendica de la universal, intitulându-se însă „național” în ochii unei populații lipsite de orice drept civic. În acest sens, naționalul este limbajul golului comunist. Este comunitarismul generațiilor crescute în vidul comunist.

Și alte treceri de la comunism la naționalism pot fi urmărite cu ușurință. Pentru regimurile co-

muniste, poporul reprezintă o comunitate ale cărei interese comune trec înaintea intereselor individuale; lumen exterioră (capitalistă) le este ostilă. Și pentru naționaliștii naționale este o comunitate ale cărei interese globale le anihilează pe cele particulare, resimțite adesea ca amenințări la adresa națiunii. „Postnaționaliștii” (naționaliștii formați în regimul comunist, după terminologia lui Gáspár Miklós Tamás) vor trebui doar să urmeze această cale, trasată mai mult sau mai puțin adinc. O altă legătură notabilă: comunismul este doctrina poporului strins unit, care, odată depășit stadiul luptei de clasă, neagă diferențele sociale. Această suprapolitizare a grupului unitar, care în fapt apolitizează, convine naționalismului, pentru că și el tinde să expulzeze tot ceea ce divizează comunitatea. În această perspectivă, criticii oficiali ai regimului comunist au atacat tendințele cosmopolite din arta țărilor socialiste; în fiecare țară comunistă s-a instaurat un cult al culturii populare folclorizante ce preamărește ființa populară (analog celui al poporului țărănesc din ideologiile naționaliste). Cultul este indispensabil unor puteri ce se pretind populare și care se doresc dotate cu virtuți patriotico-etnice. În același spirit, s-a procedat la rescrierea istoriei prin promovarea eroilor populari, cu mult înainte de a se trece la reabilitarea mareșalilor Antonescu și Pilsudski, în România și respectiv Polonia, a contelui István Tisza în Ungaria sau a printului Bismarck în RDG. Figuri istorice care, prin ele însele, nu prefigurau cu nimic venirea socialismului. Și aici, încă o dată, „postnaționaliștii” nu vor trebui decât să preia ceea ce comunismul deja împrumutase.

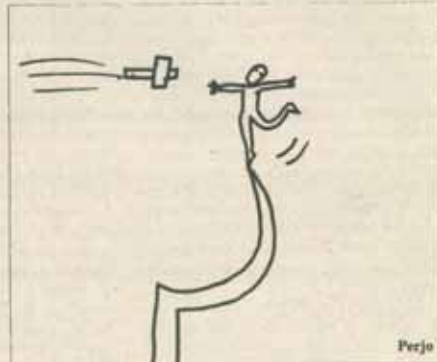
Pe lângă raporturile structurale, generale și abstracte, prezentate pînă acum, sînt necesare unele considerații specifice, legate de istoria socială și culturală și de sensibilitățile locale față de naționalism. Cum a reușit comunismul să întărească tradiționalele complexe naționaliste central-europene și să pregătească drumul pentru naționalismele de azi.

Nevroza inapoierii în Est: transformarea handicapului în calitate

Filosoful maghiar Gáspár Miklós Tamás insistă, în analiza pe care o face sentimentului național, asupra complexului inferiorității resimțit în perioada interbelică de țările Europei centrale și orientale față de Europa occidentală: „Estul facea parte din

Barbaricum. Există sentimentul că totul este importat din Occidentul cărui nu i se oferă nimic în schimb”. Amorul propriu național era rănit de ne-participarea într-un mod creator la comunitatea europeană, Țările Europei centrale și de est se simțeau astfel pătate la examenul de civilizație și trimise înapoi la arhaismul lor. Occidentul dorit, acest Occident din care făceau parte, asemenea cărui visau să fie, dar care rămânea intangibil. Model și oglindă în același timp.

Sursă a conștiinței de sine dureroase, săpată de distanța pînă la celălalt sine la care aspiră – dar care nu ajung să fie. O durere identitară: unul din aspectele ei – „nevroza inapoierii” (Elemér Hankiss) – este o trăsătură esențială a conștiinței naționalitare în Est. Ea produce diverse reacții, cea mai comună constînd în sublimarea arhaicului, transformat din handicap în calitate. Și totuși, exaltarea paseistă în fața specificului național nu satisfăce întru totul, căci nu rezolvă dilema identității. De aici discursul arhaizat pînă la urmă, care refuză modernitatea doar în așteptarea unei căi proprii de modernizare. Această cale, lipsită de umilință, incompatibilă și păstrătoare de idepitate, a fost exact cea oferită de comunism¹⁾.

Perjo

Comunismul ca transpunere a unei teorii vest-europene în Rusia a fost nevoit, pentru a explica dezvoltarea sa într-o zonă mai puțin civilizată decît cea prevăzută inițial, să eludeze „trăsăturile occidentalitate ale profetiei” (Gáspár Miklós Tamás – *Idolii tribului*). Se oferea astfel, o occidentalizare „prin ricoșeu”, care împăca exigența identificării cu cea a diferențierii. Era un sistem occidental, reformulat în Est și întors împotriva Occidentului. Revoluția comunistă a putut deci apărea ca o revanșă asupra Occidentului și a fost în toate cazurile trăită ca o competiție pentru ajungerea din urmă. Ea a eșuat, într-adevăr, o masivă luare de contact cu modernitatea, pe care influența occidentală o realizase doar parțial. Ea a introdus modernitatea în capetele oamenilor și în mediul înconjurător, dar într-un mod brutal. Ceea ce îl face pe Gáspár Miklós Tamás să conchidă, recapitulînd evenimentele secolului; că occidentalizarea ca modernizare „a eșuat în secolul XIX deoarece era superficială pe plan social și nu atingea decît straturile superioare și anumite grupuri strict delimitate, și a eșuat și în secolul XX deoarece vehicula un conținut fals. Prima tentativă s-a derulat în condițiile unei democrații insuficiente, a doua (experiența comunistă) în condițiile unei totale suferințe față de stat”.

O nouă ocazie ratată. În pofida eforturilor uriașe și dramatice, handicapul nu a fost recuperat. Noul eșec s-a adăugat unei liste lungi, sporind sentimentul de inferioritate est-european și născînd naționalismele actuale din resentiment și retragere. Eșecul marxismului în privința proiectului de modernizare a dus la crearea miturilor celei de-a treia căi, tipice pentru postnaționalism. Raționalismul, modernismul și dezvoltarea tehnică fiind conștientizate atît capitalismului liberal cit și comunismului, intelectuali din Est resping de multe ori astăzi simultan ambele sisteme.

¹⁾ *Comunismul demonștră că originile capitalismului occidental sînt rușinoase și că, prin intermediul comunismului, Estul își putea demonstra superioritatea. În al doilea rînd, comunismul se prezenta ca un regim capabil să încheie procesul național și în acest mod să satisfacă aspirațiile popoarelor din Europa centrală și orientală. Gheorghiu-Dej, liderul român, enunță această idee în 1952: „Pentru prima oară în istoria sa, poporul român a obținut o adevărată libertate, independență și suveranitate cu stat” (Gheorghiu-Dej, din declarația omagială la cel de-al XIX-lea Congres al PCUS, din 1952, citat prin intermediul lui François Fejtő).*

Notă. Substituirile acestui serial aparțin redacției.

1994

14-20 septembrie

EDITURA HUMANITAS

István BART
Destinul nefecit al principelui Rudolf

traducere din limba maghiară de Sándor Skultéty

La 30 ianuarie 1889, într-una din camerele castelului de vînatărie de la Mayerling, au murit Rudolf, moștenitorul lui Franz Joseph I, și baroana Maria Vetsera. Prima versiune oficială despre moartea prințului vorbește de apoplexie. Cea de-a doua, apărută a doua zi, recunoaște că Rudolf a-a sinucida într-o clipă de rătăcire. Baroanei

Vetsera, atîta timp cit a mai durat Imperiul habsburgic, nici o autoritate nu i-a mai pronunțat sau scris numele. Se presupune că s-a petrecut o dublă sinucidere, dar în cameră a fost găsit un singur glonț. Ce s-a întîmplat, de fapt? István Bart (n. 1944, la Budapesta) analizează, cu migală unui Maigret, toate urmele, luminînd întreaga scenă a Monarhiei Austro-Ungare din ultimele două decenii ale secolului trecut.

Piața Presei Libere nr. 1, cod 70734,
tel. 617.29.87, 617.65.75

Director general GABRIEL LICEANU
Director editorial ADRIANA IRIMIA
Director managerial GRIGORE ARSENE

Marguerite YOURCENAR
Memoriile lui Hadrian
traducere din limba franceză
de Mihai Gramatopol

Seria „Roman istoric”

Memoriile lui Hadrian (1961), roman istoric de o extraordinară veridicitate, i-a conferit autoarei o reputație mondială. Imaginînd memoriile împăratului roman Hadrian (117-138, succesorul lui Traian), Marguerite Yourcenar a vrut să refacă din interior ceea ce arheologii secolului al XIX-lea au făcut din exterior” (din cartul de note al Memoriilor). Judecîndu-și fără complexități viața și activitatea politică, Hadrian nu ignoră că Roma, în pofida măreției ei, va pieri într-o zi. Însă realismul său roman și un amănunțit moștenit de la grecii îl fac să simtă importanța faptului de a gândi și de a servi pînă la capăt.

SORIN ANTOHI

Teorii ale stigmatului I

1. De unde începem?

Carierea științifică a noțiunii de stigmat este impresionantă. Totuși, o cercetare mai atentă nu va putea găsi o lucrare comparabilă – ca profunzime, inteligență, complexitate și putere de influență – cu clasică monografie a lui Erving Goffman, *Stigma. Notes on the Management of Spoiled Identity*, apărută în urmă cu treizeci de ani (Englewood Cliffs, N.J.). Practic, esențialul s-a spus în acea carte de proporții modeste, care își propunea doar să treacă în revistă cam zece ani de literatură secundară despre stigmat, deopotrivă cu lucrările mai populare (chiar române și memorii), pentru a vedea ce se poate reține pentru sociologie. Între timp, Goffman a inspirat cercetări în psihologia clinică, psihologia socială, antropologie, sociologie, istorie – un corpus considerabil de cercetări empirice (care, în linii mari, validează concluziile din *Stigma*), precum și citeva contribuții teoretice, care propun paradigme de explicare a unor relații interpersonale în contexte diferite: relațiile asimetrice de putere, dinamica comparației sociale, procesele de categorizare și etichetare, controlul social, stilurile prezentării sinei în viața cotidiană etc.

Potrivit lui Goffman, rutinele interacțiunii sociale în interiorul unor cadre consacrate ne permit să întîmpinăm persoanele obișnuite fără ca pentru aceasta să ne concentrăm în mod special. Obișnuița produce o *alteritate anticipată* (Goffman vorbește de *anticipated others*), astfel încît străinul/necunoscutul este primit de o „structură de așteptare” (dacă pot refolosi un clișeu al structuralismelor) care i-a prestabilit categoriile în care poate fi perceput. Aceste coordonate anticipate ale celui/altui se transformă de regulă în așteptări normative, care, inconștient, construiesc o *identitate socială virtuală*. Contactele sociale reale pot evidenția existența la Celălalt a unui atribut care îl diferențiază în raport cu portretul-robot/categoria prin care ni-l reprezentăm. Dacă acest atribut este negativ, dacă are un (potențial) efect negativ asupra contactului social, dacă este incongruent cu stereotipul anticipativ/normativ, atunci putem vorbi de *stigmat*. Prin urmare, stigmatul este „o discrepanță specială între identitatea socială și virtuală și cea efectivă”. Este important de subliniat că, deși vorbim de un atribut care (potențial) discreditează profund, trebuie să avem în vedere o relație dinamică, determinată cultural, nu o entitate stabilă.

Dacă evităm reificarea stigmatului, fiind sensibil în primul rînd la relații temporare, dependente decisiv de context, atunci înțelegem că nu toate atribuțiile indesezirabile sînt vizibile stigmatate: în diferite epoci ale aceleiași culturi, sau în culturi diferite, stigmatul este o construcție socială, o invenție locală. Bineînțeles, există importante suprapunerii între diversele elaborări independente ale stigmatului, dar, în teoria lui Goffman, accentul nu cade pe recurențe și similitudini, ci pe dinamica relației producătoare de stigmat – tensiunea dintre atribut și stereotip.

Goffman distinge trei tipuri de stigmat: monstruoșitățile corpului (diversele deformități fizice); tările caracterului (percepute de ceilalți ca lipsă de voință sau ca pasiuni dominante ori antinaturale, credințe bizare și rigide; dovezi externe care includ un prezent sau un trecut de alienare mentală, dependență – de droguri, alcool etc. – , homosexualitate, puseuri suicidare, comportament politic radical) și, în fine, *stigmatul tribal* (rasă, religie, națiune), transmisibil pe filierele de înrudire. Cu gîndul la cea din urmă, să notăm că toate cele trei clase de stigmatate, ca și stigmatul definit de elini (de la care avem și cuvîntul, *stigma*: semne corporale menite să divulge ceva neobișnuit sau rău despre condiția morală a purtătorului), au în comun aceeași trăsătură sociologică: un individ care putea fi primit fără probleme în cadrul unei relații sociale obișnuite posedă o trăsătură care atrage atenția și îl îndepărtează de ceilalți – stigmatul, această diferență nedorită în raport cu persoana anticipată, atrînd mai greu decît evidența tuturor celorlalte trăsături „normale” sau admirabile.

2. O ideologie a stigmatului

E semnificativă tendința „normalilor” (o categorie arbitrară, în fond) de a construi o *ideologie a stigmatului*, pentru a-l trata pe stigmatizat – această persoană nu tocmai și nu pe de-a-nregul umană – diferit decît pe alții, de regulă pentru a-l discrimina, reprima, reduce la tăcere, marginaliza. (În cazuri extreme) nimici. Ideologia stigmatului este ipocrită, deoarece adesea rationalizează animozitățile și tensiuni bazate pe alte diferențe decît cele dramatizate de stigmat: Goffman arată că termeni specifici stigmatului, cum ar fi „bastard” sau „moron”, sînt folosiți în exprimarea cotidiană drept caracterizări generale, aproape automate, pîrînd a imputa o sumă practic nesfîrșită de defecte/„păcate” pe baza diferențelor inițiale, stigmatul. Nu mai insist, fiindcă prejudecata populară care jengă, și în lumea modernă, imaginea fizică de persoană morală (grașii sînt buni și îndolenți, oamenii „însemnați” sînt vicleni și periculoși etc.) pare sortită să reziste oricărei pedagogii sociale a toleranței, oricăror critici științifice și morale.

O întrebare simplă ne ajută să descoperim doi versanți ai stigmatului: stigmatizatului presupune că diferența lui e deja cunoscută de cei cu care interacționează (sau este imediat perceptibilă), ori că nu e nici cunoscută, nici (imediat) perceptibilă? În primul caz, avem de-a face cu un individ *discreditat*, în cel de-al doilea – cu unul *discredibil*. Majoritatea stigmatizaților au experiența ambelor situații, greu de separat altminteri, dar tensiunea cea mai gravă este produsă de iminența discreditării, de precaritatea mijloacelor și strategiilor de a ascunde de Celălalt trăsătura (potențial) stigmatice. Viața interioară a stigmatizatului e otrăvită și mai mult de tendința sa de a-și asuma ideile „normalilor” privind propria sa identitate. Din aceste pricini, contactele sociale mixte (care li pun față în față pe „normali” și pe stigmatizați) devin scena traumatică a discreditării sau a angoselor generate de așteptarea unei discreditări percepute ca inalienabile. Dacă totuși discreditarea se produce, în realitate sau în conștiința suspicioasă a stigmatizatului (pe care nimic nu îl va putea convinge vreodată că acceptarea sa e reală, ori că stigmatul său nu a fost pînă la urmă descoperit), se poate întîmpla ca el să-și „accepte” stigmatul, interiorizînd perspectiva celorlalți asupra diferențelor sale, ajungînd să le dea dreptate „normalilor”. Rușinea, umilînța, chiar ura de sine pot fi rezultatul acestei „acceptări”, care se produce mai tipic în contactele cu „normalii”, dar poate apărea și în intimitate, la o privire în oglindă sau la un moment de autoevaluare.

3. Experiența subiectivă

Stigmatizatului trăiește astfel într-un continuu stress social, e înclinat să se automarginalizeze, să afișeze un aer de bravadă agresivă, sau să încerce mascarea ori remedierea stigmatului, dacă este posibil (proteze „invizibile”, operații chirurgicale etc.). Corecțiile directe ale stigmatului, de natura celor amintite mai sus, nu sînt ireproșabile – totdeauna rămîne ceva expus, iar unele „soluții miraculoase”, eventual comercializate de șarlatani, ne arată cît de fără speranță este această cale. Stigmatizatului poate încerca și corecții indirecte, pregătindu-se excelent pentru a trece cu brio de situațiile în care e de așteptat ca el să rateze (un invalid învață sau reînvăță să practice un sport etc.). La fel de posibil, poate chiar mai răspîndit, este obiceiul stigmatizatului de a încerca să-și explice sau scuze însușește prin stigmat; falsă explicație e servită în public sau devine principală resursă psihologică a stigmatizatului pentru a-și depăși sentimentul ratării, chiar dacă este evident – inclusiv pentru el – că, de exemplu, un defect fizic relativ minor nu poate explica orice contraperformanțe afective, intelectuale, financiare etc. Goffman numește această manieră a insului de a-și folosi stigmatul „*cîștig secundar*”. Pentru a veni mai aproape de stigmatul etnic, să observăm cît de frecvent funcționează el ca scuză pentru eșecuri și proiect personale: „Orice om găsesc o scuză că nu e Napoleon. Pune vina pe mediu, pe să-

răcie, pe boală sau, dacă e român, pe România” – ne spune Cioran (Schimbarea la față a României).

Mai subtil, stigmatul poate fi utilizat și ca explicație a unor calități străine „normalilor”, cum ar fi „înțelegerea” (de exemplu: ce înțeleg străinii din problemele noastre?), prin care stigmatizatului încearcă să avanseze norme proprii, eventual stigmatizîndu-l pe „normal”; iar absența stigmatului poate fi baza unei răsturnări de perspectivă în care stigmatizatului îi va disprețui pe „normali” pentru eșecuri care nu au scuză stigmatului: „Dacă eu aș fi fost normal, nu aș fi avut asemenea rezultate proaste” se transformă din scuză în critică. Pe de altă parte, stigmatizatului poate încerca să valorizeze pozitiv anumite experiențe traumatice, pentru a deriva din acestea o formă paradoxală de orgoliu, ca atunci cînd formula à *quelque chose malheur est bon* e radicalizată pentru a recicla stigmatul ca atribut neutru, sau mai rar, ca prestigiu.

Să ne întoarcem la Goffman, pentru a nota că un alt „cîștig secundar” al stigmatizatului este și prețuirea disproporționată a unor realizări altminteri modeste, dar pe care așteptările normative ale „normalilor” nu le anticipau. Stupoarea occidentalilor care întîlneau pe străzi români vorbitori de limbă străină, exprimată atît de des în lunile de după decembrie 1989 în care „normalii” ne descopereau, este o reacție asemănătoare. În sfîrșit, e interesant că și „normalii” au tendința de a explica prin stigmat unele mici erori și stingăcii ale stigmatizaților, pe care însă le poate face oricine. E ușor de înțeles că atunci cînd stigmatul dispare (o carentă fizică e corectată medical, ori așteptările normative sînt diferite), fostul stigmatizat are de găsit o altă explicație globală a persoanei sale, pînă atunci construită, la bine („cîștiguri secundare”) și la rău (tot restul experienței de viață), în jurul stigmatului.

Din cele de mai sus și din sinteza observațiilor clinice, mărturiilor și datelor indirecte, Goffman conchide că manipularea stigmatului este o trăsătură generală a societății, un proces care intervine oriunde există norme identitare. Atît „normalii” cît și stigmatizații (la limită, rolurile sînt interschimbabile) participă la definirea și susținerea construcțiilor sociale asociate identității, și se poate afirma că participarea lor este arocum complice, deși la prima vedere grupurile hegemonice de „normali” au primul și ultimul cuvînt: elementul comun cel mai spectaculos este tocmai arta individului de a exercita un control strategic asupra imaginilor despre sine și despre produsele sale, pe care ceilalți sînt susceptibili de a le folosi. Alături de „soluțiile” problemei ascunderii stigmatului de care am vorbit, „dezidentificatori” sînt mijloacele de a controla informația socială despre sine: plasate la trecerea de la simbolurile prestigului către simbolurile stigmatului, semnele „dezidentificatoare” sînt purtători de informație socială falsă – portul abuziv al uniformelor sau gradelor e un exemplu strident; mai frecvent pot fi întîlnite persoane sărace care poartă haine cu mărci în vogă (eventual contrafacute), midinete care își arată musafirilor biblioteca (eventual necitită), sau altele asemenea. E o experiență socială majoră, fiindcă, în diferite ocazii, cu diferite mobilități, toți oamenii afișează informații sociale false, de regulă cunoscînd și anxietatea legată de posibilitatea descoperirii de către ceilalți a identității lor „adevărate”. În realitate, atît stigmatizatului cît și „normalului” au semnele și momentele lor de slăbiciune, cînd sînt vulnerabili. Mai mult, nu avem de-a face cu două serii opuse de indivizi concreți, stigmatizați și „normalii”, ci cu un proces social complex și ubicu prin care orice individ joacă ambele roluri, cel puțin pentru scurtă vreme, în situații date: normalul și stigmatizatului nu sînt persoane, ci perspective*.

LONGMAN

Cea mai veche editură din lume, fondată în Marea Britanie în 1724, vă oferă carte de limbă și cultură engleză

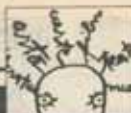
DICTIONARE, MANUALE DE ÎNVĂȚAT LIMBA ENGLEZĂ, LITERATURĂ

la Librăria
LONGMAN din
București, aflată
la intersecția
străzilor
Jean-Louis
Calderon și
Thomas Masaryk
(fosta
Julius Fučík).

LANGUAGE & CULTURE

Memoriile lui Ion Iliescu: Bucuriile clarobscurului istoric

Îată că avem și cartea care încheie seria memorialistică a celor patru figuri de frunte ale primei perioade de după 22 decembrie 1989. După memoriile lui Dumitru Mazilu, Petre Roman și Silviu Brucan, sintem invitați să ascultăm și punctul de vedere al lui Ion Iliescu. Apărute mai întâi sub forma unei micromonografii fără pretenții exhaustive, Editura enciclopedică ne oferă varianta lărgită și adusă la zi a memoriilor celui care i-a

păcate, plasată într-un registru deliberat secund. Ni se spune prea puțin despre anii de formație intelectuală, lecturile favorite, cercul de prieteni din cadrul tineretului comunist, îndoielile, frământările psihologice, iluziile și deluziile acelor ani. Am fi fost doritori să știm mai mult despre atmosfera din cadrul grupelor de studenți români din Uniunea Sovietică din anii stalinismului târziu. Prim-planul este concesionat unui discursivism menit să-l prezinte pe discedentele român ca pe un căutător de adevăr în timpuri întunecate și periculoase. Se prea poate, dar este vorba, cel puțin pînă în anii '80, de un adevăr conceput exclusiv în interiorul partidului. Ion Iliescu face parte din categoria reformiștilor de partid: dacă s-ar fi născut în Cehoslovacia, ar fi făcut parte din schipa lui Dubcek. De altfel, tot așa cum Dubcek nu a semnat Charta 77, nici dl. Iliescu nu a semnat „Scrisoarea celor șase”. În Polonia, ar fi acționat în rindurile liberalilor de partid, gen Mieczyslaw Rakowski. Temperamental, îi repugnă dogmele mumificate ale stalinismului agresiv. Tot temperamental, însă, nu-i face plăcere nici polifonia inerentă spațiului democrației liberale. Îl irită diferența, chiar dacă el însuși s-a făcut cindva vinovat de elogiul ei în fața cuplului dictatorial. Educat într-un spirit cu pretenții monopoliste, despărțirea sa de comunism a fost și rămîne anevoioasă. Ideile colectiviste și egalitariste fac parte din bagajul său cultural. El nu atinge intensitatea tragică a rupturii cu marxismul, trăită de un Milovan Djilas, Boris Elțin ori Aleksandr Iakovlev. Nu i se poate reproșa faptul că nu face penitență publică pentru un crez ideologic care s-a dovedit falimentar. Aposaziile sînt în fond chestiuni intime. Ceea ce i se poate propune ca temă de reflecție publică este destinul acestei ideologii în acest secol, îngemănarea ei cu experiența teroristă catastrofală a masacrelor, lagărelor și închisorilor. A susține că experiența socialismului în România are și elemente pozitive este un sofism istoric: chiar și în cea mai sufocantă atmosferă mai există o urmă de oxigen. Chestiunea relevantă ar fi să comparăm dezvoltarea României cu ceea ce s-a

întîmplat în alte țări cu nivele similare precum Grecia, Portugalia ori Finlanda. Lăsînd deoparte costurile umane ale aventurii utopice a leninismului, rămîne faptul că modernizarea a fost una de semn negativ: industrii aberante, agriculturi în paragină, ecocidul sistematic.

Cîteva puncte ce se cer notate în aceste sumare însemnări: mai întâi, teza d-lui Iliescu după care revoluția din decembrie a pus capăt abuzurilor abominabile ale clanului Ceaușescu, ar fi fost deci înainte de toate o explozie de indignare împotriva abuzurilor unei caste impertinente, primitive și parazitare. Pentru Ion Iliescu pare că naufragiul comunismului românesc a fost cumva accidental, un efect al delirului grandorii atît de caracteristic perioadei ultime a lui Ceaușescu. În realitate, trebuie spus, experimentul comunist sub Dej a atins cote de sadism greu imaginabile. Distrugerea clasei politice românești s-a petrecut sub Dej. Retragera trupelor sovietice din România în 1958 eră recompensa pentru implacabilul stalinism intern. Declarația din aprilie 1964 nu a fost expresia căutării unei căi românești de reformă democratică a socialismului, nu a fost o Primăvară de la Praga avant la lettre. Dej mai întâi, apoi Ceaușescu au practicat linia naționalismului de paradă pentru a-și asigura baza națională necesară prelungirii sistemului autoritar-polițienesc. Eu nu mă îndoiesc că dl. Iliescu a deplorat invazia sovietică în Cehoslovacia, dar nu este mai puțin adevărat că momentul 1968 a fost și punctul în care Ceaușescu a făcut din cultul personalității sale pilonul „comunismului național”. În România. Tot așa, este adevărat că la Conferința Națională a PCR din decembrie 1967 s-au auzit voci care cereau mai multă atenție pentru semnalele pieței în socialism, dar tot la aceeași conferință s-a petrecut și „înlătarea” lui Ceaușescu în poziția de președinte al Consiliului de Stat, o revenire la nefastul cumul de funcții abandonat după moartea lui Dej.

Nu vreau să fiu greșit interpretat. Dl. Iliescu nu a scris o carte de memorii în sensul tradițional al cuvîntului. Spre deosebire de un Silviu Brucan, care excelează în cinica reconstrucție cosmetică a propriului trecut, dl. Iliescu își menține confesiunile într-un perimetru ce nu frizează impudoența. Tot astfel, în contrast cu dl. Roman, domnia sa nu recurge la tehnici de anamneză imaginativă și nu

plăsmuiește o biografie de anticomunist koestlerian (pentru el sau pentru tatăl său). Amintirile și reflecțiile sale nu sînt și nu pot fi sine ira et studio. Domnia sa este actor al jocului politic post-decembrist, participant direct la schimbările ce s-au dorit a fi o revoluție, ca și la consecințele lor încă prea cețoase pentru a justifica propoziții definitive. Pe de altă parte, dacă așezăm acest volum în perspectiva comparativă, putem spune că dl. Iliescu tinde să se centreze prea mult pe anumite animozități personale și să piardă din vedere elemente centrale pentru priceperea dificultăților tranziției. Din perspectiva analistului politic, este greu de înțeles de ce se găsește suficient spațiu pentru critica-reza pozițiilor unor personalități și partide de opoziție, și nu există nici un paragraf care să-l delimiteze categoric de autenticii adversari ai decunimizării țării: revanșarii extremiști din partidele stalinist-naționaliste, foștii și actualii sicofanți, furibund xenofobi, anti-intelectuali, anti-occidentali și emanamente anti-moderni. Aceștia, la urma urmelor, sînt cei care deplîng moartea lui Ceaușescu, de care, să nu uităm, dl. Iliescu nu a fost cu totul străin. Apoi, tocmai pentru că împărtășese cu dl. Iliescu rezerva față de ispitele scenariilor de tot felul, cred că ar fi fost utilă mai multă transparență decît ni se conde în privința dizolvării structurilor represive. Pe de o parte, se afirmă că eliminarea lui Nicolae Ceaușescu era indispensabilă deoarece el era simbolul pentru care acționau grupuri teroriste. Pe de altă parte, se afirmă că Securitatea a trecut complet de partea revoluției. Ne întrebăm atunci: cine erau contra-revoluționarii în această, să o numim, *drôle de révolution*? Cine au fost „ghizii” minerilor și pseudo-minerilor în iunie 1990? Apoi, pentru că dl. Iliescu a studiat literatura pe tema revoluțiilor din acest secol, ar fi semnificativ să știm ce crede despre natura schimbării din România. Este vorba de prăbușirea structurilor comuniste în tot ceea ce aveau ele esențial, inclusiv mecanismele de producere și reproducere a fricii? Și, mai ales, a fost oare depășit riscul instaurării unor noi autoritarisme în România, de data aceasta în numele unui naționalism pe cît de găunos, pe atît de vîetuat, efect pervers al unei politici de alianțe pe care dl. Iliescu a practicat-o mai întâi în compania d-lui Roman, apoi pe cont propriu?

VLADIMIR TISMĂNEANU
(Text transmis la postul de radio
„Vocea Americii”)

succedat lui Nicolae Ceaușescu în fruntea României. Volumul trebuie privit contextual, fără exagerări polemice: Ion Iliescu are dreptul să-și rostască pledoaria *pro domo*, după cum și cititorul avizat are dreptul să chestioneze unele afirmații inexacte ori hiperbolice. Părțile cele mai interesante sînt cele legate de cariera d-lui Iliescu în PCR, ca și analiza emascularii acestui partid sub Ceaușescu. Într-un grup politic care nu a excelat niciodată prin originalitatea de gîndire a cadrelor sale, Ion Iliescu s-a străduit să-și formeze propriile opinii despre societate, tehnologie, cultură. Aceste idei au fost însă în chip indelebil marcate de o orientare pozitivist-marxistă, din care lipsește interesul pentru societatea civilă, drepturile individului, constituția libertății.

Este vorba de o carte inegală și contradictorie, uimitoare în multe din sinceritățile sale involuntare ca și în invăluitorile aluzii și jumătăți de fraze. Partea subiectivă, cea care ar trebui să relateze simțirile, afectele, emoțiile omului Ion Iliescu, este, din

Pecjo

CRONICĂ LITERARĂ

EXPOZITIE DE
ARTĂ JAPONEZĂOMENESC,
PREA
OMENESC

Pentru cititorul național, romanul *Travesti* al lui Mircea Cărtărescu, recent apărut la Humanitas, este o carte șocantă. Literatura română s-a păstrat în limitele unei așa-zise normalități erotice, iar atunci când a părut că le-a depășit, a făcut-o cu toată precauția, fie etalind o pornografie virilă (rimind bine cu o anume mitologie românească automăgulitoare), ca, de pildă, poemele lui Geo Bogza, fie așezind între autorul și personajul de roman toate convențiile literare de rigoare, ca în cazul Hortensiei Papadat-Bengescu. Scriitorul român nu i-a plăcut să se așeze în scandal, căci nimic din societatea semi-patriarhală a Bucureștilor nu l-ar fi încurajat și nu îl încurajază să-și ia inima-n dinți.

Mircea Cărtărescu face, în fine, un pas în lături și sfidează un mediu literar de mult sufocat de convențiile erotice noastre decente. În pagini saturate de o sexualitate torturată de frustrare, el vorbește la persoana întâi și pare a vorbi chiar despre sine. Ce spune este departe de a fi flatant. O ființă violent stinjenită și stinjenitoare, torturată de incapacitatea ei socială, un adolescent nevindecat, acesta este cel ce-și spune Eu în romanul de față. Uriașa ambiție literară, revanșa și justificarea acestei ființe chinute de teribile complexe, nu poate aduce de fapt nici revanșa și nici justificarea. E unul din adevărurile profunde despre care a vorbit Lucian Raicu într-unul din eseurile lui, anume că scriitorul - aceasta era ideea - privește spre omul normal, dotat cu toate instinctele, sănătos, perfect integrat social, perfect adaptat, ca spre un ideal de neatins. Pentru omul damnat, pentru geniu (cu și fără ghilimele) paradisul e omul normal. Pentru personajul proiectat de Mircea Cărtărescu, adolescenții care rid trivial, care dansează (cit de liber!), care fac dragoste (fără probleme!), care trăiesc (fără spiritualitate) sunt obiectul unui dispreț trucat, al unei admirații pustiitoare. Din „prea puțin”, din vid și din neputință în naștere o splendidă reverie compensatoare: deliruri erotice atotcuprinzătoare asemănătoare contopirii și despăcirii particulelor de energie, imagini ale impercherii animale, fantasmă erotice intense izbucnind în fraze de o incandescentă nouă în literatura română.

Romanul are o poveste care constă din dezlegarea unei enigme. Ce a provocat prăpăstia aceasta de netrecut între personaj și lumea cea mare făcută de toți ceilalți, destinați spre a fi fericiți, simplu

și direct? Răspunsul vine scriind, înregistrând fantasmă după fantasmă, pînă cînd efortul de coborîre în sine, în oroare, abjecție și deliciu, îl poartă spre scena (imaginată? reală?) cea mai rușinoasă și mai fascinantă dintre toate - scena travestiului. Imbrăcat în fată, un băiat îl seduce, imagine care-i restituie Eul profund, chipul copilului de altădată, imbrăcat de mama lui în fetiță, pînă la vîrsta de patru ani. Acesta este arhetipul, formă a unei perfecțiuni inacceptabile și imposibile.

Cu excepția citorva creații postume eminesciene, în versuri și proză, această formă a erosului nu a mai fost asumată de nici un scriitor la un mod atît de neechivoc. O tentație simbolică orareum la îndemînă, un apel prea insistent la sugestiile arhetipale, un exces de interpretare funcționează în roman ca o acuză, ca o încercare de a conferi demnitate cosmică unei drame prea intime. E un alibi și, deci, un semn de lașitate, dacă nu e prea greu cuvîntul, această interferență simbolică. Mircea Cărtărescu are ușurința hermeneutică necesară pentru a vedea sensul simbolic al întâmplărilor mărunte și are mai cu seamă ușurința folosirii tehnicii hermeneutice.

La un scriitor atît de crud cu sine, acest recurs la simbolul prestigios cultural reprezintă un subterfugi. Firește, ar fi fost greu și nefiresc ca un intelectual dotat cu spirit analitic, cum este Mircea Cărtărescu, să scrie ca și cînd nu l-ar avea. Însă nu abilitatea intelectuală m-a putut interesa în romanul *Travesti* (o găsesc la atîta psihanalisti și antropologi), cit extraordinarele scene din autobuzul care duce copiii în excursie, visele fabuloase, interioarele și străzile Bucureștiului și, mai presus de toate, complexele cumplite de umane ale personajului care umple cu adevărul lui acest roman, evenimentul literar cel mai pregnant al romanului românesc din ultimii patru ani.

VASILE POPOVICI

FLASHART

La „MedienBiennale” (expoziție de artă media), care va avea loc la Leipzig între 22 oct.-1 nov. 1994, artistul român Alexandru Patatic, a primit o bursă oferită de „Zentrum für Kunst und Medientechnologie” (ZKM) din Karlsruhe, prin care i se asigură șederea și materialele necesare realizării unei instalații video prezentate în cadrul biennalei.

Zmee
și titireze

Zmee și titireze tradiționale au găsit de cuviință să prezinte serviciile culturale japoneze la Galerile ARTEXPO (Teatrul Național) pînă la începutul acestei luni. Toate erau frumoase, migăloase decorate și uimitor de rafinate - adevărate opere de artă (adesea pictate cu mâști din teatrul Nô), aceste jucării amețitoare ale unei civilizații în care ludicul este o formă a profunzimii, arătau bine chiar și ca exponate statice, neînvițite și neînălțate pe cer. Numai că nici unele, nici altele nu spuneau nimic despre Japonia și japoniezii de azi, despre adevărurile unei culturi scindate, în care modelele tradiționale sînt corodate pînă la neantizare, reclamînd inițiative disperate cum este aceea - nu tocmai recentă - prin care guvernul japonez a acordat un fel de pensii viagere pentru aceia care vor să se reîntoarcă și să rămîna la stilul tradițional de viață, asigurînd perpetuarea artificială a unei culturi naționale aflate în pragul decimării. Tocmai rafinamentul și fragilitatea ludică a acestora îi conferă o imunitate scăzută la penetrarea valurilor de noi „valori” ale societății de consum mondiale. Reacția profundă la acest fenomen s-a petrecut mai demult - este vorba despre sinuciderea protestatelor ale scriitorilor Kawabata și Mishima. Despre acesta din urmă, un intelectual japonez școlit la Paris, spunea recent că și-a pus capăt zilelor din „naționalism”. Atît mai rămăsese, după un număr de ani, din gestul neobișnuit al unui scriitor de prestigiu - doar excesul, orbirea, intoleranța. Însuși acest calificativ aplicat unei asemenea conștiințe arată că între timp s-a petrecut exact ceea ce Mishima întevidea - „Inlocuirea” modelelor culturale și „dezlocuirea” conștiințelor. Alte concepte, deci alte realități. Dar către România, Mongolia ori Albania - și poate alte două-trei țări din același eșalon -, Japonia nu trimite altceva decît aceste conserve de tradiționalism cu termenul de valabilitate expirat de vreo jumătate de secol, prin care ține să rezolve „pragmatic” un fenomen tragic. Ce să-i faci - ochii noștri luminoși cer să se arunce cu praf în el, praf stelar din Extremul Orient, căci Japonia jucăriilor gingașe nu este nimic mai mult decît o „imagini” propagandistică, deci fictivă, manufacturată ad-hoc, identică „imaginii călușărești” a României pe care, nu din lipsă de altceva, o exportăm în Occident pînă la intoxicare, pradă unui pragmatism cu sens schimbat - un „dumping” cultural sui-generis.

CRONICĂ PLASTICĂ

Desigur, în realitate, cultura japoneză contemporană este înstrăinată de olimpianismul propagandistic de „casă a păpușilor” - portretul ei adevărat nu zîmbește candid, ci este adînc fisurat. Or, semnificația, valoarea acestor fisuri culturale, depășește, măcar prin coeficientul de actualitate, rostul și conținutul unei „imagini” contrafăcute. Este o imagine alternativă, neconvențională, pe care Japonia și-o permite în Germania, SUA, Franța. Dar nu în România, percepută probabil drept un bantustan cultural. De aceea, serviciile culturale japoneze nu s-au gîndit să instaleze o expoziție Isamu Noguchi (care, la urma urmelor, a fost discipolul lui Brîncuși, iar astfel ar fi apărut și o „legătură” tentantă pentru autoritățile române). Cit despre arhitectura japoneză contemporană, ori o documentație despre Gutai, cea mai importantă mișcare artistică japoneză postbelică (echivalentă cu Fluxus, al cărui pivot a fost Beuys), nici pomeneală. Do ut des. Poate că japoniezii ne-au arătat zmee și titireze pentru că serviciile culturale române au arătat la Tokyo vreun zmeu de altădată - artiști oficiali ori titireze cu multe fețe, dar fără chip artistic. N-ar fi de mirare ca la anul să fie expuse la București lampioane din Singapore. Doar recent, printre pictorii ce au reprezentat acolo România, se afla și Marin Sorescu!

ERWIN KESSLER

EDITURA ENCICLOPEDICĂ

DRAGOȘ LUCHIAN

CONTROLUL PREVENTIV
CURȚII DE CONTURI

DRAGOȘ LUCHIAN

Controlul preventiv
al Curții de Conturi

176 pagini, 2.500 lei

Cu paginile de față ne adresăm celor care sînt chemați să gestioneze banul public, pentru a-i ajuta să înțeleagă necesitatea controlului financiar în general și a celui preventiv în particular și obligația de a subscrie prin activitatea și comportamentul lor la reușita acestui control.

Aportul cel mai însemnat pe care îl poate avea Curtea de Conturi este legat de perfecționarea procesului bugetar, de aplicarea și respectarea principiilor bugetare, raționalizarea cheltuielilor bugetare atît în faza întocmirii, cît mai ales în aceea a execuției bugetului.

În căutare de libertate și hrană, refugiații cubanezi care s-au năpustit disperată pe țărmurile Floridei au spus povestii cumplite despre foamete, despre feiul cum compatrioții lor au încercat să profite de pe urma lipsei de alimente. Ei au povestit despre preservative topite deasupra unei pizza, vindută după aceea celor mai puțin suspecioși; despre cirpe de spălat pe jos lăsate în apă să se înmoaie bine, apoi uscate, tăiate și servite cu un ou, pe un sandwich; despre mere care costă salariul pe o lună.

Tot timpul, oficialitățile americane au încercat din răstăpăr să-i descurajeze pe cubanezi să traverseze cei 145 km spre Florida. Dar era limpede că amenințările SUA nu aveau prea mari șanse în fața fiarei Cubei. Cînd președintele Clinton a apărut la televiziune pentru a schimba radical - după aproape 30 de ani - politica față de Cuba, el a caracterizat exodul drept „o încercare cu singure rețete de a menține Cuba sub dominația lui Castro”. Nedorind să se lase șantajat de amenințarea unui dezast uman, Clinton a revocat statutul special pe care îl aveau refugiații cubanezi de multă vreme și care le garanta azi dacă ajungeau pe țărmurile SUA.

În locul tratamentului preferențial care le permitea cubanezilor să ocolască procesul de acordare de azil, președintele a anunțat că refugiații care vor încerca să ajungă pe țărmurile SUA vor fi supuși la detenție pe termen nelimitat, în timp ce cazul lor va fi supus studiului persoanelor oficiale care se ocupă de emigrare. Ulterior, Clinton a impus și alte restricții asupra Cubei, inclusiv limite ale zborurilor charter și creșterea numărului de programe radio anti-Castro. Cel mai important lucru a fost acela că Bill Clinton a ordonat întreruperea transferurilor de valută de la americani cubanezi către rudele lor de pe insulă - cadourile care au fost estimate la 500 milioane de dolari pe an.

La cîteva ore de la începterea acestui anunt, vasele marinei SUA au început să-i adune pe refugiații aflați în apropierea coastei americane și să-i transporte la baza navală din golful Guantánamo. Poporul american „nu dorește să vadă cum Cuba ne dictează politica de emigrare” - a declarat Clinton. „Ei nu vor să-l vadă pe dl. Castro exportîndu-și problemele politice și economice în Statele Unite. Am încercat cîndva acest drum” - a mai spus el, referindu-se la anul 1980, cînd vasul Mariel a adus 125.000 de refugiați în SUA, în numai cinci luni. „A fost o greșeală atunci, este o greșeală și acum și nu am de gînd să las să se mai întîmpe așa ceva”.

Conform noului plan de detenție, refugiații vor fi ținuți la Guantánamo sau în alte „adăposturi sigure”. Cheia legală a statutului lor este Documentul din 1966 referitor la reglarea situației cubaneze, o breșă a războiului rece menită să-i ajute pe cubanezii care trăiau ilegal în SUA să capete cetățenia. Documentul permite Procurorului General să garanteze, „după bunul său plac”, rezidență permanentă refugiaților cubanezi, dar numai după ce au stat în SUA timp de un an. Conținutul Documentului și cele 12 luni de așteptare permit Guvernului Clinton să întoarcă lucrurile, să justifice renunțarea la considerațiile speciale acordate cubanezilor și să inverseze politica - fără a schimba, de fapt, legea.

Năpastații lui Castro trebuie să înghită acum o umiltoare degradare a condiției lor. Declinul rivalității dintre superputeri a slăbit pretenția cubanezilor că ar fugi din cauza opresiunilor politice; ei sînt acum priviți ca oameni săraci care încearcă să se strecoare pe ușa prosperității americane - cu toate că SUA continuă să trateze Havana la fel ca în anii '50-'60 și după: drept un furnizor periculos de subverșiani și expansionism sovietic.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista „22” depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la **Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12** (pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimițînd un cec (money order) pe adresa: Revista „22”, Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul abonamentelor pentru citorii din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
- SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista „22” anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPET) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

Amenințînd să inunde sudul Floridei cu un alt val de refugiați, Castro a mizat pe faptul că va putea storce cîteva concesi de la americani fără a-și distruge propriul regim. „El se pricepe întotdeauna să paseze lucrurile astfel încît problemele lui devin problemele altcuiva. Aceasta este ultima lui carte” - a declarat un funcționar oficial.

Oficialitățile americane știu că în jur de 3 milioane din cele 11 milioane de locuitori ai Cubei vor părăsi țara dacă li se va permite o trecere sigură - un exod care poate fi extrem de umilitor pentru Castro, dar și foarte nociv pentru imaginea lui Clinton în Florida, un stat important în realegerea sa pentru viitorul mandat. Locuitorii Floridei sînt

Cumplita Strîmtoare (Dire Straits)

hotărîți: ei nu vor suporta, nu pot suporta prețul pentru absorbirea unei populații noi și numeroase de exilați. Deja bombardat de criticile referitoare la atitudinea sa față de Haiti, Clinton are nevoie de o soluție fermă, care să încetinească exodul refugiaților, dar să nu ignore suferința lor sau să irite puternica comunitate cubano-americană din Florida.

Clinton s-a bucurat de suficientă libertate de acțiune: în Congresul SUA nu există semne distincte că s-ar dori o acceptare a emigranților cubanezi sau o ridicare a embargoului economic impus Cubei. „Soluția nu este ca 100.000 de cubanezi să vină în SUA, ci ca un singur om să părăsească Cuba, și acela este Fidel Castro” - a declarat un democrat din New Jersey. În timp ce în Miami cîțiva americani de origine cubaneză au loșit în stradă strigînd „Jos Clinton!”, liderii ai exilaților și președintele puternicei Fundații Naționale Cubano-Americane au cerut Casei Albe să mențină presiunea. Adevărul este că nici măcar exilații nu doresc un nou Mariel, temîndu-se că o emigrare în masă i-ar da lui Castro mai mult timp.

Născută din cauza presiunilor morale și fizice determinate de haitienii disperată să ajungă pe țărmurile sale, Florida a cerut Washingtonului să recunoască faptul că situația are toate simptomele unei crize. Guvernatorul Lawton Chiles a declarat „stare de urgență”. Și a chemat în ajutor gîrzile naționale ca să ajute la salvarea, adăpostirea și protejarea refugiaților. El a cerut Washingtonului ajutor în acoperirea cheltuielilor pentru asistență medicală, servicii sociale și aplicarea legii acordate noilor veniți, cheltuieli pe care el le estimează a fi în valoare de 1 miliard de dolari în acest an.

Tineri și bătrîni, țărani și specialiști, femei însărcinate și copii. Toți au venit cu plute construite din țevi și frînghii, cu bărci făcute din pături și motoare de mașini vechi. Un grup de plutași au privit cu groază brațul unui tovarăș plutind pe apă; el înnebunise și avea halucinații - a sărit în apă și a fost atacat de un rechin.

Un grup de 11 persoane s-a ajuns pe plaja Hallandale în acoperșii unui autobuz pentru care economisiseră bani ani de-a rîndul. Cînd, după 8 zile petrecute pe mare, au văzut luminile de pe plajă, nu au știut dacă este vorba despre Miami, dar erau siguri că nu este Havana; acolo nu există curent electric sau lumini.

Exodul este urmașea celor cinci ani de frămîntări continue care au tulburat Cuba după căderea patronilor sovietici. Anul trecut, Castro a renunțat la cîteva restricții. Deținerea de valută - SUA nu mai este ilegală și se permite angajarea la particulari. Timida reformă a mărit speranța în îmbunătățirea nivelului de trai. Dar, un an mai tîrziu, Castro a blocat liberalizarea, iar tensiunile dintre hoști și săraci au izbucnit mai puternic ca oricînd. Cartelele abia dacă procură mîncare pentru două săptămîni. În rest, familiile recurg la piața neagră, unde un dolar SUA valorează 120-150 pesos, adică jumătate din salariul pe o lună. „Am așteptat patru-cinci luni pînă să cumpărăm săpun. Toată lu-

mea suferă de boli de piele, așa că acum facem băi cu plante” - spune Elvis, muncitor la o brutărie.

Infuriat de moartea unui polițist în timpul unei acțiuni de deturmare, la începutul lunii august, Castro a amenințat că va deschide porturile și va da drumul populației. Castro a apărut la televiziune și a spus că poliția militară nu va mai patrula la granița maritimă. Sute de oameni s-au dus pe țîrm ca să constate dacă era adevărat. Mulți au început să plece; soldații nu au luat măsuri să-i împiedice.

Cei care au reușit să străbată apele par să fi ajuns la o înțelegere mai bună a prețului libertății. „Nu vreau să mă trezesc din via” - a spus Aylene Alvarez, o fetiță de 8 ani. „Vreau să mîncîc tot mărul. N-am mai avut unul înainte. Pot? Vă rog?”

Luni 5 septembrie, persoane oficiale din SUA și Cuba vor relua convorbirile la nivel scăzut, convorbiri ce se vor concentra strict asupra problemei emigrării. Discuțiile au fost suspendate în decembrie trecut, Clinton este ferm hotărît să nu întreprindă negocieri mai extinse; acest lucru, consideră el, ar semăna cu o capitulare. Cu toate acestea, trebuie să se întreprindă ceva în legătură cu acești „balseros” (plutași). Secretarul SUA care se ocupă de problemele apărării, William Perry, a asigurat Guvernul că la Guantánamo se află în construcție un oraș de corturi, care se poate extinde la nevoie. Asta poate fi o rezolvare de moment. Dar nimeni nu dorește să aștepte cît timp vor sta refugiații cubanezi acolo. Răspunsul este, invariabil, „pe termen indefinit”. Dar asta înseamnă luni? Ani? Pînă cînd Castro (68 ani) va fi înlăturat de la putere sau va muri?

Nu este vorba despre o politică facilă sau ușoară. Extinderea facilităților pentru adăpostirea a 65.000 de refugiați - 14.000 de haitieni care se află deja în tabără și 57.000 de cubanezi - va costa, la început, 100 milioane de dolari. Aprovizionarea cu apă, alimente și alte bunuri strict necesare va mai necesita un plus de 20 milioane de dolari pe lună. Aceste cheltuieli se vor adăuga la cele 230 milioane de dolari cheltuite din octombrie trecut pentru îngrijirea refugiaților haitieni.

O problemă mai dificilă va fi aceea de a găsi ocupații pentru refugiații din tabără. Locul este murdar; multe corturi nu au podele, dar sînt dotate cu pături confortabile și așternut curat; ele sînt servite de gîruri de toalete portabile și de dușuri. Cu toate acestea, împrejurimile sînt murdare, pline de praf, goale și răsună de cîntecele concertinei. Organizații umanitare și specialiști în relații comu-

Cu plata între comunism și capitalism

nitate din SUA intenționează să organizeze servicii religioase, clase de elevi, programe de recreere. Dar, la ora actuală, aici nu există aparate de radio sau TV, muzică, jucării pentru copii - nu este nimic altceva de făcut decît să stai, să te miști de colo-colo și să te uți la ceilalți.

Mulți refugiați se simt trădați. Hotărîrea SUA de a nu-i primi, de a nu-i lăsa să meargă la rudele sau familiile lor a creat o stare de confuzie în rîndurile lor.

Internarea refugiaților în tabăra de la Guantánamo este doar un expedient, nu o politică. Este însă singura soluție la care Guvernul SUA s-a putut gîndi în acest moment. Se pare că nimeni nu știe ce se va întîmpla în viitor. Probabil că vor amina la infinit ziua cînd va trebui să fie regîndită fundamental politica față de Cuba - așa lipsa unei astfel de politici.

Traducere și adaptare de **ADRIANA TUDOR** (După revista „Time”)

Redactor-șef: GABRIELA ADAMEȘTEANU; Redactori-șefi adjuncți: RODICA PALADE (societate, cultură); ANDREI CORNEA, GABRIEL ANDREESCU (politică, filosofie, știință); Director artistic: DAN PERJOVSCHI; Secretar general de redacție: VIOLA VANCEA; Secretar tehnic de redacție: ALEXANDRU CIRIP; Rubrici permanente: TIA ȘERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, HORĂȚIU PEPINE (politică); ILIE ȘERBĂNESCU (economic); CEZAR BALTAG (istoria religiilor); H.-R. PATAPIEVICI (esenă); ERWIN KESSLER (plastică); Redacție: OANA ARMEANU (societate); RALUCA STROIE-BRUMARIU (politică); MARIAN CHIRIAC (reporter special); Corespondenți interni: IOAN MUȘLEA (Cluj); DANIEL VIOHÎ (Timișoara); Corespondenți externi: WILLIAM TOTOK (Berlin); ADRIAN NICULESCU (Milano); ȘORIN ALEXĂNDRESCU (Amsterdam); ION MIRON DAMIAN (Paris); Difuzare: MURCEA IONESCU (șef servicii); MIHNEA CHIUȚIA, IOAN CONDOR, VLAD VIERU; Gestione: CORNELIA NICULAJE; Tehnoredactare computerizată: ADRIAN BALTAG; Corector: RADU DOBÂNDĂ; Proiectare text: FLORIAN TOROPOC; Publicitate: FLORI SAVA.

Tipărit la FED
Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Tel 311.22.08, 614.17.76; Fax 311.22.08.
Manuscrisul nepublicat nu se restituie
ISSN-1220-5761